

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Ontwerp van Nederlandse tekst van de Grondwet overhandigd aan de Regering

Op donderdag 22 december werd door Prof. Van Dievoet, voorzitter, vergezeld van de heren Vranckx, raadsheer in de Raad van State, Rutsaert, raadsheer bij het Hof van Cassatie, ondervoorzitter E. Rutsaert, secretaris van de Centrale Commissie voor de Nederlandse Rechtstaal en Bestuurstaal in België, het ontwerp van Nederlandse tekst van de Grondwet overhandigd aan de heren Minister van Binnenlandse Zaken en Minister van Justitie.

* * *

Aanspraak van Prof. E. Van Dievoet

Mijnheer de Minister van Binnenlandse Zaken,
Mijnheer de Minister van Justitie,

Door het « Belgisch Staatsblad » van 14 maart 1954, hebben de Vlamingen met groot genoegen kennis genomen van een « Verklaring van Herziening van de Grondwet », waarbij Z. M. de Koning, op grond van eensluidende besluiten van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat aan de Natie bekend maakt :

« Er bestaat reden tot herziening :

» ... van Titel VIII van de Grondwet, door toevoeging van een artikel 140, waarin bepaald zou worden dat de Belgische Grondwet in het Nederlands en in het Frans gesteld is en dat beide teksten rechtsgeldig zijn;

» Van alle artikelen van de Grondwet, doch uitsluitend om de Nederlandse tekst er van vast te leggen. »

Twee commissies, de commissie ingesteld bij het Ministerie van Justitie en belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten, en de Centrale Commissie, ingesteld bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken, ten einde eenheid te brengen in de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal, hebben ten behoeve van de Constituerende Vergadering een ontwerp van Nederlandse versie van de Grondwet opgesteld. De tekst is het werk van de Commissie van Justitie; de Centrale Commissie heeft hem nagezien en in haar vergadering van 30 november goedgekeurd.

In naam van beide Commissies hebben wij de eer

U dit ontwerp aan te bieden, waaraan rechtsgeleerden, taalkundigen en ambtenaren, kameraadschappelijk samenwerkend, hun beste zorg hebben besteed.

Wij hopen dat het ontwerp de taak van de Constituerende Vergadering zal vergemakkelijken en wij zullen ons gelukkig achten, wanneer wij op deze wijze er zullen hebben kunnen toe bijdragen om de Vlaamse bevolking, na meer dan honderd vijftientig jaren, een Grondwet te bezorgen, die zij eindelijk de hare zal kunnen noemen.

De Commissies waren zich bewust van de grote betekenis van hun taak. Zij beseften volkomen dat, wanneer de Constituerende Vergadering de Nederlandse versie van de Grondwet zal hebben aangenomen, deze laatste in twee gelijkwaardige en gelijkelijk verbindende teksten zal van kracht zijn.

Men kon zich derhalve niet verlaten op de uitgaven van de Grondwet die in de boekhandel voorhanden zijn en die niet altijd in alle opzichten overeenstemmen met de oorspronkelijke tekst of liever met de oorspronkelijke teksten. Er zijn immers twee officiële publicaties geweest, die op enkele punten van elkaar verschillen : de Commissie heeft deze beide teksten met elkaar vergeleken en, waar nodig, volgens de regels van de tekstkritiek, een keuze gedaan.

De bij het vertalen gevolgde methode kan met enkele woorden worden omschreven. De Nederlandse tekst van de Grondwet vastleggen is iets anders dan een vrije vertaling ervan opmaken : deze tekst moet immers volledig beantwoorden aan de oorspronkelijke Franse.

De Commissie heeft zich dan ook angstvallig ervan onthouden enige verbetering aan te brengen in deze laatste tekst, waar hij niet geheel nauwkeurig mocht lijken. Meer nog : de bepalingen die voor uiteenlopende verklaringen vatbaar zijn, heeft zij niet gemeend te mogen interpreteren, maar zij heeft integendeel ernaar gestreefd, waar mogelijk, de bestaande onduidelijkheid of dubbelzinnigheid te bewaren : door stelling te nemen ten opzichte van gecontroleerde vragen zou de Commissie aan de haar toevertrouwde taak zijn te kort gekomen.

Waar echter aan de zin van een verklaring niet kan worden getwijfeld, is de Franse tekst niet slaafs gevolgd, maar is een vorm verkozen die aan het Nederlands taaleigen beantwoordt : een nauwkeurige

weergave van de oorspronkelijke gedachte vergt geenszins een letterlijke vertaling.

Voortdurend is gestreefd naar het schrijven van een zo vloeiend mogelijk Nederlands, een Nederlands dat door de lezer niet als een vertaling, maar als een oorspronkelijke redactie wordt gevoeld.

Dat de Nederlandse rechtstaal in België en in Nederland één dient te zijn vloeit reeds voort uit de taaleenheid van het Nederlands sprekende volk in Noord en Zuid. Voor de rechtstaal, gezien als technische taal, is zulks des te meer noodzakelijk, daar het gebruik van twee uitdrukkingen voor eenzelfde begrip misverstand en verwarring kan teweegbrengen. Er zal wel niemand meer worden gevonden die nog zou beweren, dat het Vlaamse volk behoefte heeft aan een eigen rechtstaal, verschillend van de Nederlandse.

Volledige eenvormigheid is evenwel niet te bereiken. Ten eerste niet, omdat het Belgische recht niet altijd met het Nederlandse overeenstemt. Ten tweede niet, omdat de Nederlandse Grondwet en de meeste Nederlandse wetboeken dagtekenen uit het begin der XIXe eeuw en op vele plaatsen Latijnse of Franse termen, met vormaanpassing, hebben overgenomen, daar die termen toen beter werden begrepen dan hun Nederlandse equivalenten; bovendien klinkt de schrijftaal uit de tijd van Bilderdijk wel eens heel deftig in onze oren.

De Commissie heeft dan, met grote omzichtigheid en zonder aan purisme te willen doen, onnodige vreemde termen geweerd en zij heeft aan een eenvoudige zinsvorm de voorkeur gegeven. Dit doet echter niets af van haar bestendige zorg om zo nauw mogelijk bij de Nederlandse rechtstaal aan te sluiten.

Wetten in een andere taal weergeven is een vrij moeilijke intellectuele arbeid, waaraan veelal een historisch en een juridisch onderzoek dienen vooraf te gaan. Pas nadat de betekenis van het oorspronkelijke is vastgesteld, begint de taak van de taalkundige en ook deze taak doet wetenschappelijke problemen rijzen.

Menigvuldige nasporingen zijn nodig gebleken; doorgaans hebben de secretarissen, somwijlen heeft een van de leden zich hiermee belast.

De Grondwet bepaalt: « Les limites de l'Etat... ne peuvent être changées ou rectifiées... » Uit een historisch en rechtsvergelijkend onderzoek is gebleken dat met *rectifiées* niet is bedoeld iets als rechtstrekken, maar het aanbrengen van onbelangrijke grens-correcties.

Verder: « Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut être poursuivi ou recherché à l'occasion de ce qu'il aura dit... » De Bill of rights van 1689, het Franse Decreet van 23 juni 1789 en de Franse Constituties hebben ons geleerd, dat *rechercher* hier een zeer ruime betekenis heeft, zodat geen lid van het Parlement aan enig onderzoek kan worden onderworpen in verband met...

« Les jugements sont motivés » luidt in de Nederlandse Grondwet: « Elk vonnis vermeldt de gronden waarop het rust. » De Commissie heeft deze omschrijvingen niet overgenomen, omdat, naar ons recht, een vonnis in bepaalde gevallen als onvoldoende gemotiveerd kan worden beschouwd, zelfs wanneer het die gronden opgeeft. Hier heeft een onderzoek van de Belgische rechtspraak de doorslag gegeven.

Misschien mag ik, als laatste voorbeeld, vertellen dat de Nederlandse vorm van onze vaderlandse kenspreuk *Eendracht maakt macht* aan een taalkundig onderzoek werd onderworpen en met eer is uit de slag getreden. Het is gebleken dat deze spreuk en andere soortgelijke met *maken* helemaal geen gallicismen zijn, zoals sommigen hebben beweerd. De vroegere

vertalers van onze Grondwet hebben in dit verband niets uitgevonden.

Nederland kende zeker sinds de XVIe eeuw en waarschijnlijk al veel vroeger, allerlei spreekwoorden met *maken*, o.a.: de kleren maken de man, vrolijke waarden maken vrolijke gasten, vele handen maken licht werk en de heel mooie, in het Frans onvertaalbare spreuk: Schreiende kinderen maken zingende moeders.

Ik zal het hierbij laten. In de *Toelichting* bij het ontwerp worden niet minder dan tweeëntwintig bijzondere punten omstandig besproken, ter verantwoording van door de Commissie genomen beslissingen.

Tot slot wil ik, in naam van mijn collega's en in mijn naam, een plicht vervullen waarvan ik mij gaarne kwijt. Wij zijn U, Mijnheer de Minister van Binnenlandse Zaken, Mijnheer de Minister van Justitie zeer erkentelijk voor de grote belangstelling waarvan U beiden jegens ons werk blijk geeft. En wij bedanken uw Departementen en de Raad van State voor hun bereidwilligheid in verband met de materiële regeling van onze werkzaamheden.

Voor de Commissies, die nog geweldig veel voor de boeg hebben, betekenen die belangstelling en die bereidwilligheid een kostbare aanmoediging.

**Antwoord van de heer P. Vermeylen,
Minister van Binnenlandse Zaken**

Zeer geachte Heer Voorzitter,

Ik ben er steeds zeker van geweest dat onder Uw beleid de Commissies zich degelijk zouden hebben gekwetten van hun taak en dat zij met de grootste omzichtigheid de kiese vragen zouden oplossen die de Nederlandse versie van de Grondwet onvermijdelijk doet rijzen.

U zegt mij ook, Mijnheer de Voorzitter, dat de rechtsgeleerden, de taalkundigen en de ambtenaren in kameraadschappelijke samenwerking hun beste zorg aan het werk hebben besteed; ook dat verwondert mij niet; ofschoon zij door verschillende wetenschappelijke disciplines zijn gevormd, was het de sterkere band van de gemeenschappelijke liefde voor eigen taal die de goede samenwerking waarborgde.

Wat mij zeer verheugt is dat de Commissie er over heeft gewaakt op haar eigen terrein te blijven. Het strekt haar wijsheid tot eer en het heeft bovendien toegelaten de zin van de Grondwet te behouden, ook daar waar er onduidelijkheid of zelfs dubbelzinnigheid is. Dit was ook de enige weg om de Nederlandse tekst te doen beantwoorden aan de oorspronkelijke Franse.

Na U zullen de Wetgevende Kamers zich dezelfde vragen moeten stellen in verband met de uiteenlopende verklaringen waarvoor sommige bepalingen vatbaar zijn en met onduidelikheden en zelfs dubbelzinnigheden. Op het plan van de Wetgevende Kamers zullen deze vragen zoveel te meer belang hebben omdat vaak werd verklaard dat de duidelijkheid en de helderheid van de Grondwet een der redenen was voor het feit dat zij zo weinig werd gewijzigd.

De woorden die U hebt uitgesproken, Mijnheer de Voorzitter, over de noodzakelijke eenheid van de Nederlandse rechtstaal in België en Nederland, spruiten voort uit uw wetenschap en uw rijke ervaring. Het zijn wijze woorden van gezond verstand. Mocht ik op dit ogenblik mijn persoonlijke zienswijze uitdrukken dan zou ik ze zeker beamen.

Mijn ambtsverplichtingen leggen mij op slechts mijn oordeel te geven wanneer de Nederlandse versie aan de Wetgevende Kamers zal worden voorgelegd en ik de gelegenheid zal hebben de toelichting van uw

Commissie bij dit ontwerp te voegen en te commentariëren.

Ik druk de hoop uit dat het voorbeeld van de vlijt van uw Commissie door de Wetgevende Kamers zal worden begrepen en dat weldra door de toevoeging van een artikel 140 aan onze Grondwet, zal bevestigd zijn dat de Nederlandse tekst, even zeer als de Franse tekst, een rechtsgeldige tekst is van ons fundamenteel pakt.

Voor de Vlamingen zal het een bijzonder genoeg zijn hiervan kennis te nemen en als bewijs gelden dat

het streven voor de ontvoogding van het Nederlands in ons land — het voorbeeld van de Grondwet wijst er op dat de resultaten soms te lang op zich laten wachten — onverpoosd wordt voortgezet.

In naam van mijn Collega van Justitie en in mijn naam hecht ik er aan, Mijnheer de Voorzitter, U zelf en al de leden van de Commissie geluk te wensen voor het voortgebracht werk dat een waarborg is voor al hetgeen wij van U nog mogen verwachten en waarvoor wij niet zullen ophouden ook alle belangstelling te hebben.

Nog eens aantekeningen over de Noord Nederlandse invloeden in het werk van Goswin de Fierlant

Toen ik in de aanvang van 1953 de aandacht van de lezers van dit Tijdschrift vroeg voor de Noord Nederlandse invloeden in het werk van Goswin de Fierlant, was ik er mij niet van bewust, dat mij slechts het eerste stuk van *Premières Idées sur la Réformation des Lois Criminelles* bekend was. Door de welwillende en deskundige hulp, mij geboden aan het algemeen Rijksarchief te Brussel, werd ik in het najaar van 1954 op het bestaan van het tweede deel van dit handschrift opmerkzaam gemaakt (1).

Bij de voortgezette bestudering van dit nieuwe handschrift (2) is mij gebleken, dat de Fierlant zijn ontwerp heeft ingedeeld in twee grote afdelingen, waarvan het eerste deel, dat de eigenlijke strafprocedure omvat, wederom gesplitst wordt in twee delen. Van deze beide delen bevat de eerste afdeling 14 titels, waarvan er 9 tezamen het eerste handschrift vormen. De titels XV-XXIII maken de tweede afdeling uit. Van het tweede deel kwam alleen de eerste titel, maar dan nog maar gedeeltelijk, over *Des Peines* gereed, terwijl de schrijver in de tweede titel *Les Crimes directement contre le Souverain et contre l'Etat* is blijven steken. De andere delicten heeft hij niet behandeld. Het zou mij niet verbazen, dat het ontbreken van de behandeling der bijzondere delicten, zo dringend noodzakelijk naar de eis der XVIII^{de} eeuwse strafrechtshervormers, de reden is geweest van de Fierlant's vervanging door de Crumpipen en de Robiano bij de grootse codificatie poging door Jozef II ondernomen. Het spreekt van zelf dat bij de nadere bestudering van het tweede handschrift der *Premières Idées* mij een aantal nieuwe gegevens zijn bekend geworden omtrent de Noord Nederlandse invloeden, welke op deze bekwame jurist hebben ingewerkt. Ik ben de redactie van het Rechtskundig Weekblad zeer dankbaar, dat zij mij in de gelegenheid heeft gesteld mijn aanvankelijke beschouwingen over dit onderwerp aan te vullen en te verbeteren.

Ook in dit tweede handschrift is de Franse invloed verre overwegend. Deze komt het sterkst tot uiting in het overheersend gebruik van het in 1771 verschenen « *Traité de la Justice criminelle de France* » van de Franse conseiller au Présidial d'Orléans, Daniel Jousse (1704-1781). Deze jurist, wiens werk in Frankrijk zoveel invloed op de praktijk heeft gehad (3), wordt door de Fierlant vrijwel doorlopend geciteerd. Met betrekking tot het eerste Hoofdstuk van de XIV^{de} titel « *des interrogatoires en général* » zegt de Fierlant als hij Jousse weer aanhaalt over die schrijver « *qui m'a servi de canevas pour ce chapitre* ».

Hoezeer de president van de Grote Raad voeling houdt met de nieuwere tijdsstromingen in Frankrijk,

wordt bewezen door zijn uitlatingen over een tweetal gerucht makende Franse processen. Sprekende over de auditu afgelegde verklaringen van getuigen wijst hij op de in 1762 geëindigde procedure tegen Jean Calas met deze woorden « *Si ce maudit système n'a pas coûté la vie au malheureux Calas, comme on prétend, du moins est il clair qu'il est de nature à faire périr nombre d'innocens* » (4). De zaak tegen Lally de Tollendal (1766) vinden wij vermeld bij « *des formes des sentences et de leur prononciation* », zij het dan ook niet met zoveel woorden. Maar de zinspelende van de Fierlant is niet mis te verstaan. « *Dieu nous préserve de voir jamais dans ce Pays-ci perdre la tête à un sujet pour avoir trahi les intérêts du Roi et de la compagnie aux Indes, comme nous l'avons vu de nos jours dans un état voisin* » (5).

Uit het bovenstaande blijkt overduidelijk hoe zeer de Franse invloed in de *Premières Idées* overweegt.

In het tweede handschrift komt nog een nieuw element naar voren, dat in het door mij reeds behandelde deel, vrijwel geheel ontbreekt. Dat is een sterke invloed van het nieuwere Italiaanse recht.

In de eerste plaats wordt Beccaria voortdurend aangehaald bij de beschouwingen over de straffen en speciaal treedt de Fierlant met hem in debat wanneer het gaat over de al dan niet afschaffing van de doodstraf. Onze Belgische jurist wil deze straf in enkele zeer ernstige gevallen behouden (6).

Geheel nieuw is in het tweede handschrift het gebruik dat de Fierlant maakt van de *Leggi e Costituzioni di Sua Maestà*, waarmee Carlo Emanuele III in 1770 het koninkrijk Sardinië heeft gedoteerd. Men weet dat de officiële uitgave zowel een Franse als een Italiaanse tekst bevat. Dit zal de verspreiding en bestudering er van ook buiten Italië zeker hebben bevorderd (7).

Hij maakt van deze wetgeving gebruik bij allerlei onderwerpen zo bijvoorbeeld over de wijze van betekening, gevangenis, regime, wijze van verhoor, getuigenis van kinderen en het verbergen van zwangerschap.

Dit weinige moge voldoende zijn om aan te tonen, dat in het tweede handschrift de Italiaanse invloed zeer is toegenomen (8).

Uit het tweede handschrift blijkt dan in de eerste plaats dat de Fierlant voor zijn *Premières Idées* nog in drie andere gevallen gebruik heeft gemaakt van Noord Nederlandse plakaten. Bij de regeling van het gratierecht wordt aan alle rechtbanken verboden « *de se servir dans leurs sentences criminelles de la clause préférant la grâce à la rigueur de la justice, ou autre de pareille nature* » op straffe van een boete van Fl 100 voor de griffier, die zich daaraan heeft

schuldig gemaakt. Deze zuiver formele bijkomstigheid heeft de schrijver ontleent aan het plakkaat van de Staten van Holland d.d. 27 september 1668 (9).

Van meer gewicht is het voorschrift, waarbij de wraking als commissaris, rapporteur, rechter of deskundige is toegelaten van hem, die in eerste instantie of in appel als advocaat is opgetreden, terwijl hij tevens vader, schoonvader, broeder, schoonbroeder, zoon of schoonzoon van die rechtelijke functionaris is. De Fierlant nam deze bepaling op naar het voorbeeld van de resolutie van de Staten van Hollandt ende west Vrieslandt d.d. 23 maart 1669, genomen « tot meerder geruststelling van alle die gene die aen de justitie eenige saecken uystaende hebben » (10).

Zijn derde voorstel is van veel meer ingrijpende aard. Hij wil namelijk de straf van verbeurdverklaring van goederen geheel afschaffen (11). Hij begint met te verwijzen naar het tweede deel van zijn werk en zegt dan « J'y propose d'abolir cette peine comme les Etats généraux des Provinces Unies viennent de le faire dans les parties de Brabant du Pays d'Outre Meuse, de la Flandre et de la Gueldre qui sont de leur domination, de même que dans les Pays de leur obéissance aux Indes Orientales et Occidentales, Je crois avoir de bonnes raisons pour faire cette proposition : vous en jugerez, Messieurs, mais la gloire de mon souverain m'intéresse trop pour que je manque de saisir les occasions, qui me mettent à même de lui suggerer des Loix, qui me paraissent de nature à devoir servir dans l'Histoire de monumens éternels de son humanité et de sa bienfaisance » en verder merkt de Fierlant nog op « Sera-t-il dit que les parties des Pays-Bas, qui ont le bonheur d'avoir pour souverain Joseph II sont gouvernées par des loix moins humaines que les parties des mêmes provinces, qui sont de la Domination des Provinces Unies ? Le contraire n'auroit rien de surprenant; presque toutes les Républiques gouvernent avec dureté les pays, dont elle sont souverains et sont dans la nécessité d'user de plus de rigueur à l'égard de leurs ennemis internes contre lesquels ils n'ont pas le mêmes ressources que les monarchies puissantes. Mais je crois avoir perdu le bon sens, si je proposais au plus humain et au plus puissant Prince de l'univers de rendre les loix plus intenses contre la perduellion que celles des Provinces Unies, et de conserver sous sa domination la confiscation des biens, que les états généraux viennent d'abolir sous la leur pour sa dureté excessive ». De Belgische jurist blijkt het plakkaat van 10 augustus 1778 ernstig te hebben bestudeerd. De Heren Staten overwegen « dat niet alleen van dat recht misbruik zoude komen werden gemaakt, maar dat ook uit het gebruik van dien, verscheide disputen en moeyelykheeden, telkens ontstaan; dat boven dien daarin ook eene weesentlyke hardigheid is geleege, dewyl, door zoodanige confiscatie van vrouwen en kinderen, of naastbestaande bloedvrienden van diergelyke delinquanten, in de straffen, dezelve opgelegd, door het verlies der geconfisceerde goederen, schoon zelfs onschuldig, meede deelen ». Soortgelijke argumenten worden door de Fierlant ook aangegeven.

Tot zover dan de wetgeving. Maar ook van de Noord Nederlandse juristen is de Fierlant bij voortdurend blijven gebruik maken. Dit is des te merkwaardiger, omdat hij in het algemeen een zeer ernstige waarschuwing doet horen tegen een al te veel aanleunen tegen het gezag der doctores. Immers in het hoofdstuk « De la Preuve en général » (12) richt hij de volgende ernstige waarschuwing tot de rechters: « Un autre inconvénient pas moins réel, ni moins justifié par l'expérience, c'est que lorsque les lois ne dirigent pas

l'opinion des juges et qu'elles s'en rapportent entièrement à leurs lumières, l'homme conscientieux et l'homme sans présomption se défiant de leurs forces, aussi bien que l'homme faible, ils craignent de se tromper et cette crainte lui fait prendre recours à l'autorité des écrivains qui ont écrit sur la matière. Ils se font souvent l'injustice de se considérer infiniment au dessous d'eux, leur autorité et leur nombre leur en imposent et ils se déterminent d'après le sentiment des écrivains; c'est ce qui peut arriver de plus fatal en matière de preuves dans les procédures criminelles; je n'en connais point ou l'on ait écrit tant d'obscurités. Ce n'est point là une assertion hasardée : lisez les criminalistes et vous serez surpris, Messieurs, du déraisonnement dont l'esprit humain est capable » (12A).

Hugo de Groot wordt slechts eenmaal aangehaald ter adstruatie van het recht van verdachte om na het opmaken van het proces verbaal door commissarissen feiten ter zijner verdediging naar voren te brengen. Ook doet de schrijver hier een beroep op Pieter Bort (13).

Bij de vraag of in geval van zelfmoord verbeurdverklaring van goederen toelaatbaar is doet hij een beroep op Groenewegen, Bort en Voet (14).

Voor wat de « aanwijzigingen » in het strafrecht en hun bewijskracht betreft zegt de Fierlant « qu'il convient de lire » hetgeen Antonius Matthaeus daarover zegt (15). Ook bij de majesteitsschennis en het verraad wordt in het algemeen naar Matthaeus verwezen (16).

Voor wat betreft de inhoud van het gratierequest verwijst de Fierlant naar de noten, waarmee van Leeuwen de Criminele Ordonantie van 1570 heeft voorzien (17). Ook bij de wijze waarop een beschuldigde moet worden verhoord worden de noten op de Ordonnantie betreffende de Stijl van procederen van 1570 van de zelfde schrijver aangehaald (18).

Bij de behandeling van des actions en rescision verklaart de Fierlant zich een tegenstaander van het standpunt van Voet, die in dat geval de restitutie in integrum vorstaat; evenmin is hij het met Voet eens, wanneer deze meent dat de algehele verbeurdverklaring te Rome ook het goed van de kinderen van de schuldige omvatte (19).

Te samen met Groenewegen wordt Voet genoemd met betrekking tot het aantal getuigen, dat de officier mag oproepen (20).

Ook in het tweede handschrift wordt een beroep gedaan op de autoriteit van Ulrik Huber. Hij wordt aangehaald bij de bespreking der kindergetuigenissen, bij de beantwoording van de vraag in welke mate personen infames als getuigen kunnen worden benut en over de bewijskracht van de verklaring van één getuige met betrekking tot een op zich zelf staand feit (21). In het laatste geval wordt door de Fierlant verwezen naar een beslissing van het Hof vanriesland van 21 maart 1645.

De schrijver wiens aanhalingen in het tweede handschrift verre overwegen is Pieter Bort. De Fierlant gebruikt hem als het er om gaat om het tijdstip van de aanvang van het strafproces vast te stellen (22) of als hij de verplichte hulp bij arrestaties wil regelen. Daarbij verwijst hij ook naar de Instruatie van het Hof van Holland (23). Hij wil niet afwijken van de hoofdregel omtrent het purgeren van verstekken neergelegd in art. 59 van de Stijl in Criminele zaken, zodat hij het standpunt van Bort in dit opzicht verwerpt. Hieruit blijkt weer eens te meer, dat het stramen, waarop hij zijn nieuwe procedure borduurt toch nog altijd de ordonnantieën van 1570 blijft (24). Bij de bespreking van de vraag of een beschuldigde

later zijn antwoorden nader mag toelichten of verbeteren en of hem copie van het gehele verhoor mag worden verstrekt, zoals dat in de Noordelijke Provinciën gebruikelijk is, verwijst de schrijver naar Bort en de door hem aangehaalde jurisprudentie van het Hof van Holland (25). Dezelfde Nederlandse schrijver wordt ook aangehaald bij het isoleren van een beschuldigde bij onderbreking van het verhoor (26) en ter adstructie van het standpunt dat exceptiën kunnen worden behandeld buiten tegenwoordigheid van de beschuldigde door zijn advocaat (27).

Hij toont zich voorstander van het in het Noorden bestaande gebruik, dat een gevangene zijn advocaat alleen mag spreken in tegenwoordigheid van een cipier (28), dat hij bij Bort heeft gevonden. Dezelfde schrijver haalt hij ook aan bij zijn beschouwingen over les élargissements provisoires en over het afzien van verdere vervolging zodra verdachte's onschuld is gebleken (29).

Bij de regel, dat niettegenstaande alle afwijkende privilegiën in geval van majesteitsschennis en hoogverraad de straf van algehele confiscatie van goederen blijft gehandhaafd, verwijst de Fierlant weer naar Bort (30).

Onder aanvoering van de rechtsgrond « au surplus toute dureté excessive nous étant odieuse... » komt de Fierlant bij de regeling van de confiscatie van goederen op voor de rechten van de leenheer en vooral voor die van de echtgenoot of echtgenote van de schuldige. Hij beroept zich dan op het Tractaat Crimineel van Bort en heel in het algemeen op diens Tractaat van het Hollands Leenrecht (31).

In mijn eerste artikel heb ik er op gewezen, dat de Fierlant zich bewust was van de taalkundige moeilijkheden in zijn vaderland. Nu blijkt uit zijn tweede handschrift op welke wijze hij heeft getracht deze moeilijkheden te ondervangen. Hij regelt deze materie in zijn « Devoirs particuliers pour l'audition des témoins qui ne parlent pas la langue comme aux commissaires ou à l'actuaire ». Als hoofdregel stelt hij voor « Si le témoin ne parle pas la langue, comme aux commissaires excepté le latin on l'interrogera et on couchera sa déposition en cette langue et lorsqu'il ne parlera aucune langue comme aux commissaires, ils lui nommeront d'office un interprète ». Deze tolk moet worden beëdigd en verder bij het gehele verhoor zijn bijstand blijven verlenen. Voor het geval dat « l'actuaire ne sache pas l'écrire » zal men een andere secretaris moeten zoeken en wanneer men hem niet kan vinden moet de jongste der commissarissen zijn taak overnemen (32).

Voor de beschuldigde gelden soortgelijke waarborgen. Hij moet verhoord worden in zijn eigen taal en in die taal moet het proces verbaal ook worden geredigeerd. Begrijpen de rechters die taal niet, dan moeten de commissarissen de stukken vertalen en met hun handtekening waarmerken. Merkwaardig in verband met de kennis van het latijn in die dagen is het volgende voorschrift « Lorsque l'accusé ne parlera de langue comme aux commissaires que le latin ils l'interrogeront et rédigeront les actes de ces interrogatoires en cette langue » (33). De Fierlant overweegt dan verder nog « Or il se peut qu'un accusé walon, qui ne sait pas le latin a été chargé par in témoin que ne sait que le flamand ». Voor dit waarschijnlijk veelvuldig voorkomend geval wil hij bepalen « Tout accusé qui parlera l'une des langues connues au Tribunal saisi de sa cause soit le flamand ou le français ou l'allemand sera interrogé en cette langue et seront les actes de ses interrogatoires rédigés en cette même langue ainsi que toute la procédure

excepté les dispositions, les recollemens et actes de reconnaissance des témoins d'après ce que nous avons statué Tit. X, Chap. II, art. CLIII, CLIV et CLV. » (34).

Verder worden het verstrekken van vertalingen en het toewijzen van tolken met hun taakomschrijving geregeld. De Fierlant beroept zich hier op het voorbeeld van de Ordonnance Criminelle van 1670 (35).

Wanneer men nu het bovenstaande gaat samenvatten, kan men zeggen dat verhoudingsgewijs de Noord Nederlandse invloed in het tweede handschrift sterker naar voren komt dan in het eerste. De invloed van Pieter Bort is zeker toegenomen en sterk gaan overwegen. De Noord Nederlandse invloed is belangrijk minder dan de Franse maar zeker niet minder dan de Engelse of Italiaanse.

Het is zeker een bewijs van de veelzijdigheid en de ruime blik van Goswin de Fierlant dat hij daar waar dat te pas kwam argumenten en elementen aan het Noord Nederlandse recht ontleende. Een deel van de voor zijn werk benodigde boeken kon hij zich gemakkelijk verschaffen in de Bibliotheek van de Grote Raad te Mechelen (36). Andere werken moet hij zelf hebben bezeten, zoals het verbeurdverklaringsplakkaat van 1778 moet hij zichzelf hebben aangeschaft, want dit plakkaat is eerst in 1796 in het Groot Plakkaatboek opgenomen.

Dit alles typeert de man, die, in een tijd waarin de pijnbank nog regelmatig werd gebruikt en men in het Doornikse een verdachte verplichtte nog voor zijn verhoor een eed af te leggen (37), geen moeite spaarde om voor het strafproces, waaronder zijn volk moest leven, een geheel nieuw bewijsrecht te ontwerpen, dat sterk afweek van de onder de juristen van zijn tijd nog vrij algemeen aanvaardde opvattingen.

Hoe sterk die afwijking was kan misschien nog het best blijken uit een artikel dat hij in zijn ontwerp opnam en uit wat vergoelijkende opmerking welke hij daaraan toevoegde: « Lorsque les témoins déposeront des choses phisiquement impossibles comme contraires aux lois de la nature, on tiendra que l'imagination les a égarés et l'on y ajoutera aucune foi en quelque nombre qu'ils soient, quelque positive soit leur déposition et quelques raisons de sciences qu'ils donneront » waarop de Fierlant dan laat volgen « Je ne crois point les miracles impossibles, mais je ne condamnerois ni n'absoudroit personne sur la foi d'un prodige, quand mille témoins me diroient de l'avoir vu » (38).

November 1955.

J. W. BOSCH.

(1) Rechtskundig Weekblad, 1952-1953, p. 624; Revue du Nord, 1954, p. 471; Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, XXIII, 1955, p. 53 en XXIV, 1956.

(2) Manuscrits divers, 2120.

(3) A. Esmein, Histoire de la procédure criminelle en France, 1882, p. 347; J. M. van Bemmelen, Universiteit en Strafrecht, 1954, p. 32.

(4) Tit. XVIII, Chap. VI, par. 17.

(5) Tit. XIX, Chap. IV, par. 1 in fine.

(6) Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. VI, par. 4; Partie II, Tit. I, Chap. I, par. 8 en Chap. II par. 1; Partie II, Tit. I, Chap. X, par. 10 en par. 15, waar de Fierlant nog melding maakt van de Observation sur un ouvrage, traduit de l'Italien qui a pour titre Traité des délits et des peines (Amsterdam chez Marc Michel Rey 1767) misschien door Ch. Aug. Hautefort.

(7) Leggie costituzioni di sua Maestà - Loix et constitutions de Sa Majesté, 1770, in Torino, nella Stamperia Reale, twee delen; Storia del Diritto Italiano, Pasquale del Giudice, Fonti, legislazione e scienza giuridica dal secolo decimosesto ai giorni nostri, II, 1923, p. 20.

(8) Sardinie L. 4, Tit. VII, art. 3 (Ms. 2120, Tit. XI Chap. I, par. 4).

Sardinie L. 4, Tit. IX, artikelen 2, 5 en 11 (Ms. 2120, Tit. XIII, Chap. III, par. 3).

Sardinie L. 4, Tit. XI, art. 13 (Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. I, par. 7).

Sardinie L. 4, Tit. XI, artikelen 1, 8, 10, 15, 16, 20, 21,

22, 24 en 30 (Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. I en II en Tit. XIV, Chap. IV na art. IX).

Sardinie L. 4, Tit. IV, art. 22 (Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. VI, par. 1).

Sardinie L. 4, Tit. XII, artikelen 1 en 2 (Ms. 2129, Tit. XVI, Chap. I en Tit. XVII, Chap. X voor art. I); Ms. 2120, Partie II, Tit. I, Chap. I, par. 5; Ms. 2120, Partie II, Tit. II, Chap. I, par. 2.

(9) G. Pl. B. III, p. 85, n° 44; Ms. 2120, Tit. XXI, Chap. IV, art. IV.

(10) G. Pl. B. III, p. 662, n° 39; Ms. 2120, Tit. XV, Chap. III, par. 5, art. VIII.

(11) G. Pl. B. IX, p. 458-464 en XI, p. 577, VII, p. 844; Ms. 2120, Tit. XI, Chap. I, par. 5; Partie II, Tit. I, Chap. IV.

(12) Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. I.

(12A) Ms. 2120, tit. XVIII, Chap. I.

(13) Mr Hugo de Groot, Verantwoordingh van de Wettelycke Regiering van Holland ende West-Vrieslant, tot Parys, 1622, p. 155; Ordonnatie op de Styl, 1570, art. 46; Pieter Bort, Tractaet van Criminele Saecken, Tit. IX, n°s 17, 38 en 39, ed. 1730, p. 102 en 105; Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. II, par. 4, art. LVIII.

(14) 'S Groenewegen van der Made: Tractatus de Legibus abrogatis, 1699, p. 762, Codex Lib. IX, Tit. L: De bonis eorum qui mortem sibi consciverunt; Bort Criminele Saecken, Tit. X, n°s 56, 57, 58 en 59, ed. 1730, p. 114 en 115; J. Voet: Commentarius ad Pandectas, L. XLVIII, T. XXI, ed. 1704, II, p. 1136, Ms. 2120, Tit. XXI, Chap. II, par. 6.

(15) Antonius Matthaeus: Commentarius ad Lib. XLVII et XLVIII Dig De Criminibus, L. XLVIII, T. XV, Caput VI, ed. 1715, p. 510; Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. VII, par. 1.

(16) Ms. 2120, Partie II, Tit. II, Chap. I, par. 1; Partie II, Tit. II, Chap. II.

(17) Simon van Leeuwen: Manier van procederen in civile en criminele saaken, ed. 1739, p. 172, noten op art. XXV Ordonnantie op de Criminele Justitie; Ms. 2120, Tit. XXI, Chap. 4, art. V.

(18) Simon van Leeuwen: Manier van Procederen, ed. 1739, p. 289, noten op art. VIII van de Styl van procederen in Criminele Saaken; Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. II, par. 1, art. XXIX.

(19) J. Voet: Commentarius ad Pandectas, Liber XLII, Tit. I De re iudicata, ed. 1704, II, p. 787 XLVIII, Tit. XX, n° 1, ed. 1704, II, p. 1134; Ms. Tit. XX, Chap. II, par. 2 en Partie II, Tit. I, Chap. IV.

(20) J. Voet: Commentarius ad Pandectas Liber XXII, Tit. V, n° 12, ed. 1698, I, p. 974; Ms. 2120, Tit. X, Chap. II, par. 5; Groenewegen: De Legibus Abrogatis, Liber XXII, Tit. V, de testibus, ed. 1669, p. 196.

(21) Ulrik Huber: Praelectiones, juris romani et hodierni, Liber XXII, Tit. V, n° 2, sub 2, n° 13 en n° 18, Pars III, p. 1141, 1146 en 1149; Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. VI, par. 1, 4 en 18.

(21) Alle de Wercken van Mr Pieter Bort, 1730, II, p. 101, Tractaet Crimineel, Tit. IX, n° 2; Ms. 2120, Tit. XI, Chap. I, par. 3.

(23) Alle de Wercken, 1730, II, p. 63, Tit. V, n° 27; art. 13, Instructie Hof Holland 1531 in A. de Blécourt en N. Japikse, Klein Plakkaatboek van Nederland, 1919, p. 35; Tit. XI, Chap. IV, par. 5, art. XLVIII.

(24) Bort, Alle de Wercken, 1730, p. 80, Tit. V, n°s 120, 121 en 122; Ms. 2120, Tit. XII, Chap. IV, par. 4.

(25) Bort: Alle de Wercken, 1730, p. 85, Tit. VI; Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. I, par. 18.

(26) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 91, Tractaet Crimineel Tit. VII, n° 34; Ms. 2120, Tit. XIV, Chap. III, par. 4, art. XXI.

(27) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 85, Tit. VI, n°s 16 en 17; Ms. 2120, Tit. XI, Chap. II, par. 1, art. V.

(28) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 98, Tit. VIII, n° 10; Ms. 2120, Tit. XVI, Chap. I, art. XVI.

(29) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 98 en 55, Tit. VIII, n°s 4, 5, 6, 7 en 8 en Tit. IV, n° 30; Ms. Tit. XVI, Chap. III, par. 1, art. 1 en par. 2, art. XXV.

(30) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 123, Tractaet Crimineel, Tit. X, n°s 129 en 130; Ms. Partie II, Tit. I, Chap. IV, sub 5.

(31) Bort: Alle de Wercken, 1730, II, p. 116, Tractaet Crimineel, Tit. X, n° 75 en I, p. 59, Tractaet van het Hollands Leenrecht, Tit. II; Ms. 2120, Partie II, Tit. I, Chap. IV, artikelen XI, XIII en XIV.

(32) Tit. X, Chap. II, par. 15 en par. 14, artikelen CLIV en CLV.

(33) Tit. XIV, Chap. I, par. 13.

(34) Art. LXXXII.

(35) Titre XIV, art. 11.

(36) L. Th. Maes: De Bibliotheek van de Grote Raad te Mechelen, 1949, p. 87.

(37) Commission Royale Anciennes lois et ordonnances de la Belgique, III, 1859, p. 189.

(38) Ms. 2120, Tit. XVIII, Chap. VI, par. 23, art. XLV.

Toestemming en vertegenwoordiging inzake aanneming van minderjarige kinderen

Toestemming.

A. Wettige kinderen.

1. Wanneer de vader en de moeder van het minderjarig kind nog in leven zijn, zullen beiden in de aanneming dienen toe te stemmen. Is een hunner overleden of in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, of afwezig, dan volstaat de toestemming van de andere.

De afwezigheid dient verstaan in de zin van niet tegenwoordigheid. (Novelles. Droit Civil, T. II. De l'Adoption et de la tutelle officieuse, n° 17.) Deze niet-tegenwoordigheid moet echter langdurig zijn of wegens oorlogsomstandigheden. (De Page, T. I, n° 776.)

2. In geval van echtscheiding of scheiding van lijf en goederen volstaat de toestemming van de ouder die het bewakingsrecht over het kind uitoefent. Zijn beide ouders overleden of bevinden zij zich in de onmogelijkheid hun wil te kennen te geven, of zijn zij afwezig, dan wordt de toestemming door de familieraad gegeven. (Artikel 346 B. W.)

Bevinden zich in de onmogelijkheid om van hun toestemming te doen blijken:

a) de ouder ontzet bij toepassing van artikel 489 B. W. (Rép. prat. V° Puissance paternelle, T. 304.) De wettelijke ontzetting voorzien door de artikelen 21 en 22 van het Strafwetboek stelt bijgevolg de ouder niet in de onmogelijkheid om zijn toestemming te verlenen.

b) De ouder wiens geestesfaculteiten zijn aangetast, zonder dat zelfs een procedure in ontzetting werd

ingesteld en onafgezien of deze aantasting van de geestesfaculteiten geleid heeft tot maatregelen zoals opsluiting in een gesticht voor geesteskranken of opsluiting ten huize, voorzien door de wet houdende het regime der krankzinnigen, of tot geen van deze maatregelen, maar op voorwaarde dat de toestand volstrekt en degelijk vaststaat. (G. Auvray: Adoption et tutelle officieuse, n° 43.)

c) De uit de ouderlijke macht ontzette ouder. Deze ontzetting dient beschouwd te worden als een morele en wettelijke onmogelijkheid om toestemming te verlenen. (Commentaire législatif de la loi du 15.5.1912, par I. Maus, page 164.)

3. Indien de vader uit de ouderlijke macht ontzet is en de moeder niet tot pro-voogdes werd aangesteld, heeft deze laatste in de aanneming niet toe te stemmen. Zij wordt dan eveneens beschouwd in de onmogelijkheid te verkeren van haar wil te kennen te geven. In zulk geval is de toestemming van de familieraad vereist. (Wet van 15.5.1922, artikel 5, laatste alinea; artikel 346 B. W.)

4. Werd het kind reeds aangenomen, en wordt het nadien door de echtgenoot (note) van deze persoon aangenomen, dan zal deze die het kind het eerst heeft aangenomen dienen toe te stemmen in een dubbele hoedanigheid, en van houder van de ouderlijke macht (artikel 348 B. W.) en van echtgenoot (note).

B. Onwettige kinderen.

5. Met de Heer Substituut Jean Mallié (J. J. P. 1952,

bl. 13) zijn wij van oordeel dat artikel 346 B. W. niet toepasselijk is op de onwettige kinderen. Dit artikel regelt de toestemming in de aanneming van de minderjarige «die zijn vader en moeder nog heeft», «waarvan de ouders echtgescheiden zijn of gescheiden van tafel en bed» en van hen «die geen vader of moeder meer hebben». Bijzonder dit laatste kan niet toegepast worden op kinderen die nooit een vader of een moeder, in de wettelijke zin van het woord, gehad hebben.

Aanneming door een derde.

6. Het niet erkend minderjarig kind heeft de toestemming van zijn voogd nodig. Deze stelling is gesteund op de voorbereidende werken van de wet van 22 maart 1940, waaruit de wil van de wetgever blijkt om de toestemming in de aanneming in paraleel te stellen met deze vereist voor het aangaan van een huwelijk, dat een ander attriboot van de ouderlijke macht, lato sensu, is. Welnu, ingevolge artikel 2 der wet van 7 maart 1938 (zie artikel 159 B. W.) is het de voogd alleen, en niet de familieraad, die in het huwelijk van een natuurlijk kind toestemt.

Dit geldt insgelijks voor minderjarige kinderen waarvan de overspelige of bloedschandige afstamming gerechtelijk werd vastgesteld.

7. Werd het natuurlijk minderjarig kind door een van zijn auteurs erkend, dan is enkel de toestemming van deze laatste vereist. Is ondertussen deze auteur overleden, afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, dan zal de minderjarige, bij analogische toepassing van artikel 159 B. W., de toestemming van zijn voogd nodig hebben.

Dezelfde oplossing dringt zich op in geval van ontzetting uit de ouderlijke macht.

Wordt het natuurlijk minderjarig kind aangenomen door de echtgenoot van de natuurlijke moeder, die het kind erkend heeft, dan zal, zoals voor het wettig kind, de natuurlijke moeder haar toestemming ten dubbele titel verlenen. Enkel in geval van vaststaande tegenstrijdigheid van belangen tussen moeder en kind zal zij als houdster van de ouderlijke macht dienen vervangen te worden. Tegenstrijdigheid van belangen dient echter niet a priori verondersteld.

8. Het natuurlijk minderjarig kind, door zijn beide ouders erkend, moet de toestemming van beide auteurs bekomen. Is een van beide overleden, afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, dan zal de toestemming van de andere volstaan. Bevinden beiden zich in een van vooraangehaalde gevallen, dan zou logischerwijze, gelijkvormig artikel 159 B. W., de toestemming van de voogd dienen bekomen. Nochtans is de tekst van artikel 346 B. W. zo duidelijk in dit geval, dat hij voor geen interpretatie vatbaar is, en integraal dient toegepast. Het zal bijgevolg niet de voogd, maar de familieraad zijn, die zal toestemmen in de aanneming van het natuurlijk minderjarig kind, erkend door zijn beide ouders, maar die, ofwel overleden zijn, afwezig, of zich in de onmogelijkheid bevinden hun wil te kennen te geven.

9. Wordt een minderjarig natuurlijk kind, al of niet erkend door zijn auteurs, maar reeds door een derde persoon aangenomen, nadien door de echtgenoot(note) van deze laatste aangenomen, dan zal ook, zoals voor de wettelijke kinderen, enkel de toestemming van de echtgenoot(note), die het kind reeds had aangenomen, vereist zijn.

Aanneming door beide auteurs of door één van hen.

10. Zo het natuurlijk minderjarig kind, slechts door een auteur erkend, door deze laatste wordt aangenomen, heeft het enkel de toestemming van zijn auteur-adoptant nodig; deze toestemming spruit noodzakelijkerwijze uit de aanneming zelf.

11. Werd het natuurlijk minderjarig kind door zijn beide auteurs erkend en vervolgens door één hunner aangenomen, dan zal het van de toestemming van de andere auteur moeten doen blijken. Is deze laatste echter overleden, afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, dan zal de toestemming van de auteur-adoptant volstaan.

C. Kinderen opgenomen door of toevertrouwd aan de Commissie van Openbare Onderstand.

12. De kinderen opgenomen door of toevertrouwd aan de Commissie van Openbare Onderstand, om welke reden en onder welke benaming het ook zij, staan onder de bestuurlijke voogdij van deze Commissie. Er bestaat geen aanleiding om uitzondering te maken voor de kinderen die in een inrichting werden opgenomen zonder, strikt genomen, verlaten of gevonden te zijn, en deze waarvan de vader of de moeder of de voorzaten nog in leven zijn. Er is evenmin onderscheid te maken tussen de kinderen opgevoed in de gestichten der Commissie zelf, en degenen die door de Commissie geplaatst zijn bij particulieren.

Voor al deze kinderen wordt de toestemming verleend door de voogdijraad samengesteld zoals voorzien bij artikel 78 der wet van 10.3.1925. (G. Auvray, reeds aangehaald n° 45.)

Vertegenwoordiging.

13. Wanneer het aan te nemen kind 16 jaar oud is verschijnt het persoonlijk om zijn aanneming te aanvaarden. Heeft het deze ouderdom nog niet bereikt, dan zal het in de akte van aanneming verschijnen door zijn wettelijke vertegenwoordiger (artikel 354 B. W.), die, *namens het kind*, in de aanneming zal toestemmen.

A. Wettige kinderen.

Aanneming door een derde.

14. Het wettelijk minderjarig kind heeft tijdens het huwelijk van zijn ouders, zijn vader als wettelijke vertegenwoordiger; deze functie zijnde een onderdeel van de ouderlijke macht. Wanneer de vader wettelijk of feitelijk verhinderd is, zoals b.v. in geval van interdictie of krankzinnigheid, of wanneer hij, zonder afwezig te zijn in de zin van de wet, nochtans zodanig verwijderd is van de huiskring dat hij onmogelijk de ouderlijke macht kan uitoefenen, treedt automatisch de moeder op in zijn plaats. (Kluyskens, deel VII, n° 621.)

15. Na de echtscheiding zal de onschuldige echtgenoot, aan wie gewoonlijk de kinderen worden toevertrouwd, als wettelijke vertegenwoordiger optreden. (De Page, T. I, n°988.)

16. Wanneer het kind zich onder voogdij bevindt zal het door zijn voogd vertegenwoordigd worden.

Aanneming door de wettelijke vader of moeder.

17. De rechtspraak aanvaardt, in bepaalde gevallen, de aanneming van een eigen kind. (Rechtb. Brussel,

26.5.1951, Journ. Trib., blz. 669; Rechtb. Mechelen, 28.1.1952, Rechtsk. Weekbl. 9.3.1952, blz. 1142.)

Is de ouder die het inzicht heeft zijn wettig kind aan te nemen de wettelijke vertegenwoordiger, ingevolge de voogdij die hij of zij over het kind uitoefent, dan zal de toeziende-voogd bij toepassing van artikel 420 B. W. als wettelijk vertegenwoordiger dienen op te treden.

B. Onwettige kinderen.

Aanneming door een derde.

18. Het kind dat niet erkend werd zal vertegenwoordigd worden door zijn voogd. Werd de voogdij nog niet ingericht, dan zal de familieraad slechts een wettelijke vertegenwoordiger aanduiden (artikel 354 B. W.).

19. Indien het kind door een zijner auteurs erkend werd, dan is deze laatste van rechtswege voogd en bijgevolg wettelijk vertegenwoordiger. Oefent deze auteur, bij uitzondering, de voogdij niet uit, dan zal de aangestelde voogd, als wettelijke vertegenwoordiger, voor het aan te nemen kind optreden.

20. Werd het kind door zijn beide auteurs erkend, dan bestaat er geen voogdij. Beide auteurs oefenen alsdan, ten gelijke titel en van rechtswege, de ouderlijke macht over hun kind uit. (De Page, T. I, n° 1184.) In dit geval zal het kind zowel door de moeder als door de vader geldig vertegenwoordigd zijn. (Huy, 12.3.1896, Pand. Belges, V° Père administrateur légal, n° 28.)

21. Het ontvoogd minderjarig kind heeft geen wettelijke vertegenwoordiger meer, en alhoewel geen 16 jaar oud, zal het zelf in de akte optreden om in zijn aanneming toe te stemmen. Inderdaad, de ontvoogde minderjarige treedt steeds zelf op, in alle akten van het burgerlijk leven; niet enkel in de kring van zijn bevoegdheid, maar zelfs in deze waar hij onbevoegd is. Het regime van bijstand is geen vertegenwoordiging, en de rol van curator is beperkt tot bijstand voor de categorie van akten aan dit regime onderworpen. (De Page, T. II, n° 255.) De aanneming is in deze categorie niet begrepen. Bovendien zijn de belangen van de ontvoogde minderjarige voldoende gewaarborgd, ener-

zijds door de toestemming in de aanneming door de auteur die het kind erkend heeft, en anderzijds door de controle uitgeoefend vanwege de rechtbank.

Aanneming door één zijner auteurs of door beiden.

22. Is het minderjarig kind enkel erkend door zijn auteur die het wenst aan te nemen, dan oefent deze gewoonlijk de voogdij uit. Daar hij in de akte niet kan optreden als adoptant en eveneens als vertegenwoordiger van het aan te nemen kind, zal dit laatste door zijn toeziende-voogd vertegenwoordigd worden (artikel 420 B. W.).

23. Erkend door beide auteurs en slechts aangenomen door één van hen, zal de minderjarige door de andere auteur vertegenwoordigd worden. (Zie sub 20.)

24. Het minderjarig kind erkend door zijn beide auteurs en dat door beiden wordt aangenomen zal in de akte van aanneming door een wettelijke vertegenwoordiger ad-hoc vertegenwoordigd worden. Deze vertegenwoordiger zal door de rechtbank benoemd worden, daar het door zijn beide auteurs erkend onwettig kind niet onder voogdij staat en bijgevolg een familieraad daartoe onbevoegd is.

C. Kinderen waarvan de ouders ontzet zijn uit de ouderlijke macht of die onder de voogdij staan van de Commissie van Openbare Onderstand.

25. Het minderjarig kind waarvan de ouders ontzet zijn uit de ouderlijke macht, wordt vertegenwoordigd door zijn pro-voogd. Werd het kind toevertrouwd aan een openbare of private weldadigheids- of onderwijsinrichting, dan duidt deze inrichting, onder haar leden, het lid aan gelast met de vertegenwoordiging van het kind (wet van 15.5.1912, artikel 5).

26. Staat het kind onder de voogdij van de Commissie van Openbare Onderstand, dan wordt het vertegenwoordigd door het lid van de Commissie dat door deze laatste tot voogd over het kind werd aangeduid.

Florimond MAES,
Griffier van het Vredegerecht
van het kanton Ekeren.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 31 maart 1955.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Fettweis.

Advocaat-Generaal: Mr Hayoit de Termicourt

Advocaten: Mrs. Struye en Simont.

Handelshuur. — Uitwinningsvergoeding. — Toepasselijkheid van de artikelen 23 en 25 van de wet van 30 april 1951.

Het door de huurder gedane aanbod, gelijk aan dat van de derde, moet als ongedaan worden beschouwd, wanneer de huurder daarvan heeft afgezien, hoewel onder voorbehoud van zijn recht op de uitwinningsvergoeding, en de verhuurder die afstand en dat voorbehoud heeft aanvaard.

Wanneer verweerder aldus geacht wordt geen geldig aanbod te hebben gedaan, is artikel 23 van de wet van 30 april 1951 toepasselijk en heeft hij recht op de in artikel 15 van dezelfde wet bedoelde uitwinningsvergoeding.

Ronval t/ Lequeu.

Gelet op het bestreden vonnis, de 1° april 1953 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Dinant, beslissende in hoger beroep;

Over het enig middel, schending van artikelen 23 en 25, inzonderheid 4°, van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds,

doordat het bestreden vonnis, na feitelijk vastgesteld te hebben dat verweerder, die huurder was van een tot handelsdoeleinden bestemd onroerend goed, op 23 juli 1951 onder aanbod van een huurprijs van

40.000,— frank hernieuwing van zijn huurcontract verzocht had, dat aanlegger, zijn verhuurder, op 14 september van hetzelfde jaar, de hernieuwing op die voorwaarden geweigerd had op grond van het aanbod van een derde met een huurprijs van 60.000,— frank, dat verweerder op 1 oktober 1951 een aanbod gelijk aan dat van de derde gedaan had, onder het enkel voorbehoud van de door de vrederechter te wijzen beslissing over de oprechtheid van het aanbod van de hoger biedende derde, dat verweerder, bij een verschijning tot verzoening op 19 oktober 1951, van dat nieuw aanbod afgezien en aanlegger toegestaan heeft naar goeddunken over zijn onroerend goed te beschikken onder voorbehoud van het recht van verweerder op een uitwinningsvergoeding, en dat bijgevolg aanlegger zijn onroerend goed aan voormelde derde heeft verhuurd, beslist heeft dat verweerder recht had op de in artikel 25, 4°, bepaalde uitwinningsvergoeding,

dan wanneer die vergoeding alleen verschuldigd is aan de huurder die afgewezen geweest is ten gevolge van het aanbod van een hoger biedende derde, overeenkomstig artikel 23,

dan wanneer artikel 23 alleen betrekking heeft op de onderstelling dat de huurder weigert of verwaarloost een aanbod te doen, gelijk aan dat van de derde,

dan wanneer, aangezien verweerder niet geweigerd en niet verwaarloost had zodanig aanbod te doen, de afstand van het aanbod hetwelk hij regelmatig gedaan had niet is gelijk te stellen met een weigering of een verzuim, dan wanneer bovendien de afwijzing van verweerder enkel het gevolg is geweest van zijn eigen afzien van zijn aanbod, dan wanneer die afwijzing mitsdien niet aan het aanbod van de derde, doch enkel aan zijn eigen daad te wijten is,

dan wanneer de uitwinningsvergoeding derhalve niet verschuldigd was;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat verweerder, die huurder was van het tot handelsdoeleinden dienend onroerend goed, gelegen op de hoek van de rue Grande en de rue Saint Michel te Dinant, en dat hij sedert 1 november 1942 in gebruik had, opzegging kreeg van aanlegger, de eigenaar, maar op 23 juli 1951 aan dezelve, bij toepassing van artikel 14 van de wet van 30 april 1951, zijn wil betekende hernieuwing van de op 8 september 1943 gesloten huur te vorderen en een huurprijs van 40.000,— frank per jaar aanbod; dat aanlegger op 14 september 1951 hernieuwing van de huur op die voorwaarden weigerde en in de wettelijke vormen aan verweerder het aanbod van een persoon, Herman genaamd, hetwelk 60.000,— frank per jaar bedroeg, kenbaar maakte; dat verweerder, die verzocht was, naar het bij de wet voorgeschrevene, binnen dertig dagen een gelijk aanbod te doen, op straffe van verval van het recht op huurhernieuwing, bij een brief van 1 oktober 1951 de oprechtheid bewistte van het aanbod van de hoger biedende derde, en de verhuurder tot verzoening vóór de vrederechter opriep, tegelijkertijd «voor zoveel als nodig, een aanbod gelijk aan dat van de derde doende, voorwaardelijk en onder voorbehoud van de beslissing van de vrederechter over de oprechtheid van het aanbod van de heer Herman»; dat hij op 5 oktober 1951 bij de verschijning tot verzoening in die houding volhardde; dat verweerder, toen op 19 oktober 1951 een nieuwe verschijning vóór dezelfde magistraat plaats had, verklaarde zijn aanbod, gelijk aan dat van de derde, in te trekken, en erin toestemde «dat de eigenaar naar goeddunken over zijn onroerend goed zou beschikken bij de verstrijking van de huur, een en ander onder voorbehoud van het recht van de

huurder op de uitwinningsvergoeding»; dat op dezelfde terechtzitting «de eigenaar verklaarde met die verklaring in te stemmen en aan aanlegger akte gaf van het gemaakt voorbehoud en zelf voorbehoud maakte in verband met de huurherstellingen welke bij het vertrieken van de huur ten laste van de huurder mochten komen»;

Overwegende dat het aanbod gelijk aan dat van de derde, hetwelk door verweerder gedaan werd, als ongedaan moet beschouwd worden, vermits, nu verweerder ervan afgezien heeft, hoewel zijn recht op de uitwinningsvergoeding voorbehoudende, aanlegger die afstand en dat voorbehoud aanvaard heeft;

Dat, waar verweerder aangezien wordt als geen geldig aanbod gedaan hebbend, tot toepassing van artikel 23 van de wet van 30 april 1951, en de derde dienvolgens op hem de voorkeur krijgt, hij noodzakelijkerwijze ook als zodanig moet gehouden worden tot toepassing van artikel 25 van dezelfde wet;

Dat dit onderdeel van het middel naar recht faalt; Overwegende dat de stelling van het middel dat «de afwijzing van verweerder» enkel het gevolg geweest is van zijn eigen daad, de afstand, stuit tegen de feitelijke vaststelling van het bestreden vonnis dat het aanbod van de hoger biedende derde verweerder voor het alternatief gesteld heeft «het goed te ontruimen of meer te betalen»; dat dit onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

En overwegende dat de voorziening vóór 15 september 1953 betekend geweest is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot een vergoeding van 150,— frank jegens verweerder.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 4 april 1955.

Voorzitter : M. Fettweis.

Raadsheer-Verslaggever : M. Moriamé.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Strafvordering. — Kennisneming door de strafrechter van burgerlijke geschillen.

Het Wetboek van Strafvordering neemt uitdrukkelijk als vorderingen van civielrechtelijke aard, welke voor de strafrechter kunnen gebracht worden, de vorderingen aan, welke de ter oorzaak van het misdrijf benadeelde partij instelt tegen de beklagde en de burgerlijk verantwoordelijke partij.

Naar luid van artikel 15 der wet van 17 april 1878 beslist de strafrechter, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen, over de vragen van burgerlijk recht, die vóór hem incidenteel worden opgeworpen naar aanleiding van de misdrijven, die bij hem aanhangig zijn.

Uit die beschouwingen volgt dat de strafrechter, bij wie een civielrechtelijke betwisting opgeworpen door de beklagde of de burgerlijk verantwoordelijke partij als verweermiddel tegen de vordering der burgerlijke partij, aanhangig is, over die betwisting kan en moet beslissen, zelfs ten gronde, behalve in geval zij voorkomt onder de uitzonderingen die door de wet worden gemaakt op het in voormeld artikel 15 vastgelegde beginsel.

Rubbens en Norre t/ Aigle de Paris en
N. V. Usine Cotonnière.

Gelet op het bestreden arrest, d.d. 18 juni 1954
gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

A. Over de voorziening van Nosse Joseph, partij
gedagvaard als burgerlijk verantwoordelijke;

Overwegende dat er niet blijkt dat aanlegger zijn
voorziening betekend heeft aan de partijen waartegen
zij gericht is; dat zij derhalve niet ontvankelijk is
(Wetboek van Strafvordering, artikel 418);

B. Over de voorziening van Rubbens Edgard, be-
klaagde:

Overwegende dat de voorziening beperkt is tot de
beslissing gewezen over de burgerlijke vorderingen der
verwerende partijen:

- 1) de verzekeringsmaatschappij «Aigle de Paris»;
- 2) de naamloze vennootschap «Usine Cotonnière»;

Over het eerste middel, schending van artikel 97 van
de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, beslissende over de
ontvankelijkheid van de burgerlijke vordering der
naamloze vennootschap «Aigle de Paris», na vast-
gesteld te hebben, wat aanlegger niet betwistte, dat
de burgerlijke partij wettelijk in alle rechten en vorder-
ingen getreden was van haar verzekerde tegen de
derde verantwoordelijken voor het ongeval, beslist dat
zij aldus haar recht om vóór de strafrechter op te
treden rechtvaardigt aangezien haar schuldvordering
vaststaand, zeker en opeisbaar is, zonder de conclusiën
van aanlegger te beantwoorden, waarbij deze deed
gelden dat de te beslechten vraag was of, ten gevolge
van het conventioneel verzaken van het uitoefenen
dier subrogatie, zoals voorzien in artikel 4 van de
algemene voorwaarden der verzekeringsovereenkomst,
de burgerlijke partij «hic et nunc» ontvankelijk was
om op te treden tegen aanlegger die op die verzaking
aanspraak maakte;

Overwegende dat het bestreden arrest allereerst
erop wijst dat de burgerlijke partij, «Aigle de Paris»,
na het verzekeringscontract dat zij gesloten had, uitge-
voerd en de herstelling van het in het ongeval be-
schadigd voertuig, dat aan haar verzekerde toebe-
hoorde, betaald te hebben, wettelijk in dier rechten
was getreden, en dat zij aldus haar recht om vóór de
strafrechter op te treden rechtvaardigt, aangezien
haar schuldvordering vaststaand, zeker en opeisbaar is;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen aanlegger
stelt, de bestreden beslissing vervolgens het door hem
ingeropen middel behandeld heeft, voorhoudend dat
hij zich bevond onder de niet derde personen vermeld
in het verzekeringscontract, en ten opzichte van wie
eerste verweerder bij overeenkomst afgezien had van
de uitoefening van haar wettelijke subrogatie in de
rechten en vorderingen van haar verzekerde;

Dat immers het arrest te dezen aanzien verwijst
naar de gronden van het vonnis a quo hetwelk zijn
onderzoek op dat punt beëindigt met de vaststelling
«dat niets in de gegevens die in het dossier voor-
komen bewijst dat beklagde en de partij welke
burgerlijk verantwoordelijk is voor de tegen hem uit-
gesproken veroordelingen, «niet derden» zouden wezen
naar de zin van het verzekeringscontract dat de maat-
schappij «Aigle de Paris» en de «Usine Cotonnière»
verbindt;

Overwegende dat het bestreden arrest verklaart dat
de gronden welke het vermeldt betreffende eerste
verweester, gelden ten opzichte van tweede ver-
weester;

Dat uit het voorgaande volgt dat het middel in
feite niet opgaat;

Over het tweede middel, schending van artikel 15
van de wet van 17 april 1878, de voorafgaande titel
inhoudende van het Wetboek van Rechtspleging in
strafzaken;

doordat het bestreden arrest verklaart dat aanlegger
de voorschriften van dit artikel miskent waar hij
beweert dat de strafrechter onbevoegd was om de
tussen partijen hangende burgerlijke betwisting te
beslechten, en dat de strafrechter zich in elk geval
niet mocht opwerpen tot rechter van de betwisting
ten gronde;

Overwegende dat het Wetboek van Strafvordering
uitdrukkelijk als vorderingen van burgerlijkrechtelijke
aard, welke vóór de strafrechter kunnen gebracht wor-
den, die vorderingen aanneemt welke de partij, bena-
deeld ter oorzake van het misdrijf, instelt tegen de
beklaagde en de burgerlijk verantwoordelijke;

Overwegende dat naar luid van artikel 15 van de
wet van 17 april 1878, behoudens de bij de wet
bepaalde uitzonderingen, de strafrechter beslist over
de vragen van burgerlijk recht die vóór hem inciden-
teel worden opgeworpen naar aanleiding van de mis-
drijven die bij hem aanhangig zijn;

Dat uit die beschouwingen volgt dat de strafrechter,
bij wie een burgerlijkrechtelijke betwisting, opgewor-
pen door de beklagde of de burgerlijk verantwoorde-
lijke als verweermiddel tegen de vordering der burger-
lijke partij, aanhangig is, die betwisting kan en moet
beslechten, zelfs ten gronde, behalve in geval zij voor-
komt onder de uitzonderingen die door de wet voor-
zien worden aan het beginsel vastgelegd in voor-
meld artikel 15;

Overwegende dat in onderhavig geval generlei
afwijking van dat beginsel toepasselijk was;

Waaruit volgt dat het bestreden arrest, verre van
de in het middel aangeduide wetsbepaling geschonden
te hebben, ze integendeel juist toegepast heeft;

Om die redenen,

Verwerpt de voorzieningen;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 11 juni 1955.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Raadsheren: M.M. De Vreese en Van Hove.

Advocaat-Generaal: M. Matthijs.

Advocaten: Mrs. Van Assche, Duerinck en Lagae.

**Bevoegdheid. — Vatbaarheid voor hoger beroep. —
Verschillende bedragen van verschillende personen
gevorderd.**

*Vordering van verschillende bedragen van verschil-
lende gedaagden, belopende één bedrag meer dan
10.000 frank en elk van de andere minder dan
10.000 frank; vorderingen met elkaar verknocht;
rechtbank van eerste aanleg ten aanzien van alle
vorderingen bevoegd (artikelen 37bis en 37ter Rv.).*

*Zo het beroep steeds ontvankelijk is, wanneer het
steunt op de onbevoegdheid van de eerste rechter,
kan het Hof slechts kennis nemen van de exceptie
van onbevoegdheid, mag echter de grond van de
zaak niet beoordelen, wanneer het hoger beroep is
ingesteld tegen een vonnis in zaken, die in laatste
aanleg zijn gewezen,*

De verschillende bedragen van de betwiste taxen mogen niet worden samengeteld om de bevoegdheid en de vatbaarheid voor hoger beroep te bepalen. De taxatie van verschillende personen vindt immers haar oorsprong niet in dezelfde oorzaak, maar er zijn zoveel oorzaken als dwangbevelen.

Gemeente Waasmunster t/ Geerinck en cs.

Gezien de stukken, o.m. de vonnissen tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, op 10 mei 1951 en op 14 februari 1952;

Overwegende dat Geerinck en consoorten in beroep zijn gekomen tegen een vonnis van 10 mei 1951 en dat de gemeente Waasmunster tegen hetzelfde vonnis tegenberoep heeft ingesteld;

dat anderzijds de gemeente Waasmunster in beroep is gekomen tegen een vonnis tussen dezelfde partijen gewezen op 14 februari 1952;

dat deze beroepen tijdig en regelmatig zijn naar de vorm; dat ze verknocht zijn en dienen samen-gevoegd;

I. Nopens de bevoegdheid van de eerste rechter :

Overwegende dat het hoger beroep steeds ontvankelijk is wanneer het gesteund is op de onbevoegdheid van de eerste rechter (artikel 454 B. W.).

Overwegende dat, naar de gemeente Waasmunster voorhoudt, de rechtbank van eerste aanleg alleen bevoegd was om kennis te nemen van het verzet tegen de taxatie van 23.304,— frank, terwijl de andere vorderingen in de bevoegdheid vallen van de heer vrederechter om reden dat zij bedragen betreffen van min dan 10.000,— frank;

Overwegende dat deze stelling oordeelkundig weerlegd werd in het vonnis a quo dd. 10 mei 1951 en het Hof zich met de beweegredenen van de eerste rechter verenigt;

dat de bewuste vorderingen verknocht zijnde, bij één en zelfde exploit mochten worden ingeleid en dat, een van de vorderingen in de bevoegdheid vallende van de rechtbank van eerste aanleg, zij allen, ingevolge artikel 37bis en 37ter B. W. voor de rechtbank van eerste aanleg moesten gebracht worden;

dat de opgeworpen exceptie van onbevoegdheid aldus ongegrond voorkomt;

II. Nopens de ontvankelijkheid van het hoger beroep ten gronde :

Overwegende dat, zo het beroep steeds ontvankelijk is wanneer het gesteund is op de onbevoegdheid van de eerste rechter, nochtans, wanneer het wordt ingesteld tegen een vonnis in zaken die in laatste aanleg worden gewezen, het Hof alleen kennis kan nemen van de exceptie van onbevoegdheid, doch de grond van de zaak niet mag aanraken;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering strekte tot de nietig- en ongeldigverklaring van dwangbevelen waarbij de gemeente Waasmunster de invordering vervolgt op grond van een taksreglement van 27 november 1947, van sommen schommelend tussen 495,— en 23.304,— frank wegens het aanleggen van voetpaden en boordstenen te Waasmunster;

Overwegende dat de verschillende bedragen van de betwiste taksen niet mogen samengeteld worden om de bevoegdheid en de aanleg te bepalen;

dat immers de taxatie van verschillende personen

haar oorsprong niet vindt in dezelfde oorzaak, maar dat er evenveel oorzaken zijn als dwangbevelen;

dat hier niets aan verandert het feit dat bij één en zelfde akte tegen de verschillende taxaties werd opgekomen;

Overwegende dat de eis van ieder der oorspronkelijke aanleggers afzonderlijk dient aanschouwd;

dat de waarde van deze eisen — wat bevoegdheid en aanleg betreft — bepaald wordt door het bedrag van de betwiste taksen;

dat de raming voorkomende in de oorspronkelijke dagvaarding ondoeltreffend is;

Overwegende dat geen enkele taxatie de som van 25.000,— frank bereikt; dat het beroep ten gronde aldus ambtshalve onontvankelijk dient verklaard defectu summae;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

Alle tegenstrijdige conclusies als ongegrond verwerpende,

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Matthijs, advocaat-generaal,

Voegt samen de zaken ingeschreven sub nummers 5002 en 803 van de algemene rol;

Ontvangt het beroep in zoverre het de opgeworpen onbevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg betreft; verklaart het op dit punt ongegrond;

Voor het overige verklaart de beroepen niet ontvankelijk.

Compenseert de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 8 juni 1955.

Voorzitter : M. Vanparijs.

Raadsheren : M.M. De Groote en Soenens.

Advocaat-Generaal : M. Ely.

Advocaten : Mrs. Bové, Wets (Brussel) en Leboucq.

Onrechtmatige daad. — Ongeval. — Betaalde wedde en pensioen van een slachtoffer-ambtenaar zijn geen vergoeding van de schade. — Kapitalisatie tegen een rentevoet van 4%. — Levensduurtabel Dillaerts.

Het slachtoffer — officier van de gerechtelijke politie — dat lijdt aan een bestendige invaliditeit van 65 %, is voor 100 % blijvend arbeidsongeschikt.

De schadevergoeding moet een volledig herstel uitmaken van de door de onrechtmatige daad geleden schade en derhalve mogen daarbij geen gegevens of feiten in rekening worden gebracht, die met deze schadevergoeding niets te maken hebben.

De aan het slachtoffer na het ongeval uitbetaalde wedde en het later uitgekeerde pensioen spruiten uitsluitend voort uit de rechtsverhoudingen van eigen aard, welke bestaan tussen de Staat en het slachtoffer als ambtenaar, zodat zij geenszins voorkomen als vergoeding van de schade, die moet worden hersteld.

De kapitalisatie van de schade moet geschieden tegen een rentevoet van 4 %; waar het immers ter zake gaat om een periode, waarvan de economische conjunctuur thans niet kan worden vooruitgezien, dient de rentevoet te worden vastgesteld op de grondslag van veilige geldbeleggingen over een

langere tijdsduur en niet enkel in verband met de opbrengst van sommige tegenwoordige geldbeleggingen; ten aanzien van een gemiddelde geldopbrengst van veilige beleggingen, beschouwd over de duur van meer jaren, is een rentevoet van 4 % volledig verantwoord.

Toepassing van de levensduurtabel Dillaerts en berekening van schadevergoeding. (Zie nader het arrest.)

Baetens t/ De Bey.

Overwegende dat beide verweerders en de burgerlijke partij tijdig en regelmatig beroep aantekenden;

1° Overwegende dat de besluiten van de burgerlijke partij uitwijzen dat de eerste en belangrijkste schade, waarvan vergoeding gevorderd wordt, bestaat in de ingevolge onderwerpelijk ongeval opgelopen werkonbekwaamheid door Baetens Raymond en niet in een derving van wedde of beroepsinkomsten (vergelijk besluiten van de burgerlijke partij dd. 21 juni 1951 en 21 mei 1954);

Overwegende dat uit de gegevens van de deskundige verslagen van Dokter Thiry, neergelegd ter Griffie op 18 februari en 24 mei 1952, blijkt dat de door de aanrijding opgelopen letsels een bestendige invaliditeit te weegbrengen van 65 % en dat hierdoor de burgerlijke partij verhinderd is haar ambt van officier van de gerechtelijke politie te hernemen;

Dat het Koninklijk Besluit dd. 13 oktober 1953, waarbij aan de burgerlijke partij eervol ontslag verleend wordt, dit laatste bevestigd heeft, vermits hieruit vaststaat dat Baetens Raymond « in de onmogelijkheid verkeert zijn functies waar te nemen of naderhand weer op te vatten »;

Dat aldus bewezen is dat de bestendige werkonbekwaamheid van de burgerlijke partij, gelet op het door haar uitgeoefend ambt van commissaris bij de rechterlijke opdrachten, metterdaad 100 % bedraagt;

Overwegende dat de omstandigheid dat de burgerlijke partij voor 35 % werkonbekwaam blijft wanneer de opgelopen letsels alleen beschouwd worden, (buiten het ambt om dat Baetens Raymond in een onafgebroken carrière bekleedde) en dat aldus ten aanzien van die letsels enig bureelwerk mogelijk is, de volledigheid van de metterdaad opgelopen werkonbekwaamheid niet beïnvloedt;

Dat immers niet slechts met de aftakeling zelf van de lichamelijke persoon, maar met al de feitelijke omstandigheden dient rekening gehouden, onder meer, met de uitgeoefende bedrijvigheid van het slachtoffer om de omvang van de schade, dit beduidt in casu de werkonbekwaamheid, vast te stellen en dat in onderhavig geval ingevolge die letsels beschouwd in verband met het metterdaad door Baetens uitgeoefend ambt, dat in zijn leven als bestendig gekenmerkt was, een blijvende werkonbekwaamheid van 100 % bewezen is;

Dat verder, zelfs indien men aanneemt dat de burgerlijke partij nog bij machte zijn zou om haar 35 % werkonbekwaamheid economisch aan te wenden en aldus een zekere verdienste te verwezenlijken — hetgeen alleszins niet als een zekerheid voorkomt — dan nog deze verdienste uitsluitend haar oorsprong zou vinden en haar oorzaak in een nieuwe bedrijvigheid van de burgerlijke partij, welke slechts tot stand komen kan dank zij zware inspanning en last bij deze zodat die verdienste slechts de vergoeding zou uitmaken van die last en inspanning en aldus, niet slechts aan de fout van de verantwoordelijke voor het ongeval, maar eveneens aan de schade vreemd zou blijven;

Overwegende dat in het aangevochten vonnis met recht en reden de waarde van deze volledige werkonbekwaamheid beraamd werd op grondslag van de wedde, welke aan de activiteit van de burgerlijke partij vast verbonden was;

Dat, inderdaad, de verantwoordelijke voor het ongeval gehouden is tot volledig herstel van de veroorzaakte schade; dat de werkonbekwaamheid metterdaad te niet gedaan werd door het ongeval en dat deze bekwaamheid bestendigterwijs haar geldelijke waardering verkregen had in de wedde aan het ambt van de burgerlijke partij verbonden, zodat slechts een berekening op grondslag van gans deze wedde als een volledig herstel voorkomt;

Overwegende dat de schadevergoeding zelf een volledig herstel van de metterdaad, ingevolge de onrechtmatige handeling, geleden schade moet uitmaken en dat derhalve daarbij geen gegevens noch feiten mogen in rekening gebracht worden, welke aan deze schadevergoeding vreemd zijn;

Dat stellig de wedde aan de burgerlijke partij uitbetaald na het ongeval en het pensioen dat zij thans geniet uitsluitend voortspruiten uit de eigengeaarde rechtsverhoudingen welke bestaan tussen de Staat en de burgerlijke partij als ambtenaar — en daarover gaat het thans — zodat zij geenszins voorkomen als vergoeding van de schade, waarvan het herstel in dit geding dient beslecht (vergelijk De Page, tweede boekdeel, complément, nr 1033 bis);

Dat, indien het uitbetalen door de Staat aan zijn ambtenaar — de burgerlijke partij —, gedurende de werkonbekwaamheid van deze, van een wedde en naderhand van een pensioen wellicht als een « waarborg » van de betrokkene voorkomt ten aanzien van een gebeurlijke werkonbekwaamheid, zulks niet meteen bewijst dat deze uitbetaling een vergoeding uitmaakt van de geleden thans behandelde schade, vermits die verzekerde uitbetaling wezenlijk slechts een verschijningsvorm uitmaakt — benevens meerdere andere — van de beveiliging van de ambtenaarsloopbaan en evenzeer zou verworven geweest zijn buiten alle verband om met de door eerste verweerder herstelde onrechtmatige daad, dat aldus die uitbetaling alle verband mist met onderwerpelijk schadegeval en met de verplichting tot volledig herstel vanwege de verantwoordelijken voor dit geval;

Overwegende dat dan ook, waar de uitbetalingen van wedde en pensioen buiten beschouwing dienen gelaten te worden bij de berekening van de schadevergoeding wegens werkonbekwaamheid van de burgerlijke partij, geen « winst » ontstaat in hoofde van deze wegens het tegelijk genieten van de volledige vergoeding en voormelde uitbetalingen;

Overwegende dat het feit dat de burgerlijke partij, omdat zij ambtenaar is, ingevolge de werkonbekwaamheid geen beroep zal hoeven te doen op de arbeidsmarkt, en de omstandigheid dat de schade naar de uitdrukking van verweerders, « als physiologische » voorkomen zou — « lichamenlijk » is stellig een veel juistere aanduiding, vermits het physiologische wijst op het normaal verloop van de natuurverschijnselen en alhier dat normaal verloop gewelddadig onderbroken werd —, het bestaan en de omvang van de schade niet beïnvloeden, vermits de werkonbekwaamheid volledig is en de waarde ervan zoals hierboven aangetoond dient beraamd;

Overwegende dat de verwijzing naar de arresten van het Hof van Verbreking dd. 9 juni 1952 en 24 mei 1954 ter zake niet dienend is, vermits in de aldaar besliste gevallen telkens als schadevergoeding gevorderd werd het verlies van beroepsinkomsten of van wedde, terwijl

in onderwerpelijk geval de schade bestaat in de werkonbekwaamheid en gevorderd wordt als vergoeding daarvan (vergelijk onder meer Verbr. 10 Juli 1950, Pas. I. 823 en Verbr. 10 oct. 1954, Pas. 1955 I. 64);

Overwegende dat de omstandigheid, dat de burgerlijke partij ten aanzien van de periode gelegen boven haar 65e jaar slechts vergoeding vordert op grondslag van het verschil tussen het thans te ontvangen pensioen en het bedrag dat zonder het ongeval zou verkregen geweest zijn, evenmin verhindert dat voor die periode de schade bestaat en bedraagt zoals hierboven werd uiteengezet in de voorgaande beweegredenen;

Dat de beperking van de burgerlijke partij van haar vordering ten aanzien van de periode boven de 65 jaar slechts de gematigheid van haar eis aantoonst en meebrengt dat de beslissende rechtsmacht die vordering in dat gedeelte niet mag te boven gaan;

2° Overwegende dat de kapitalisatie van de schade terecht gedaan werd tegen een rentevoet van 4 %; dat immers waar het ter zake gaat om een periode waarvan de economische conjunctuur thans niet kan vooruitgezien worden, de rentevoet dient vastgesteld op grondslag van veilige geldbeleggingen over een langere tijdsduur en niet enkel in verband met de opbrengst van sommige huidige geldplaatsingen; dat ten aanzien van een gemiddelde geldopbrengst van veilige beleggingen, beschouwd over een duur van meerdere jaren, een rentevoet van 4 % volledig verantwoord is en dient behouden;

3° Overwegende dat de burgerlijke partij terecht bij de kapitalisatie gebruik maakt van de levensduurtabel « Dillaerts » welke, steunend op de demographische gegevens van de jaren 1946-1949, de enige is die, op het ogenblik van het instellen en doorvoeren van de huidige burgerlijke vordering, van de werkelijke toestand van de Belgische bevolking uitging;

Dat de andere tabellen, die alle ouder zijn, geen enkele waarborg bieden, vermits zij uitgaan van een bevolkingstoestand, welke grondig gewijzigd en sinds lang voorbijgestreefd werd, en derhalve slechts tot een onjuiste voorstelling in zake levensduur kunnen leiden — het moge volstaan te wijzen op de aanzienlijke verhoging van de gemiddelde levensduur van de bevolking van het Rijk sedert 1880; deze was bij de geboorte voor de mannelijke bevolking alsdan 43,59 jaar, werd in 1928-32 56,02 jaar, in 1946-49 62,04 jaar en is volgens de statistische gegevens van 1950-1953 65,49 jaar; ook op hogere leeftijden is de evolutie bestendig in de richting van een duidelijke verlenging, aan 50 jaar doen deze gemiddelden zich aldus voor in de beschouwde perioden; 19,29 — 21,61 — 22,52 — 22,74 (vergelijk Journal des Tribunaux 15 mei 1955, bijdragen van A. Dillaerts);

Dat de statistische gegevens nopens de mortaliteit alhier over de periode 1950-1953 de juistheid van de levensduurtabel « Dillaerts » over 1946-1949 bevestigen en uitwijzen dat deze laatste, al handelde zij ook over een kortere tijdsduur, een juiste voorstelling gaf van de positieve levenskansen van de Belgische bevolking — ten aanzien van onderwerpelijk geval, onder meer een man van 54 jaar oud wijzen de tabellen van 1946-1949 een levensduur aan van 19,57 jaar, terwijl de tabellen van 1950-1953 deze duur bepalen op 19,70 jaar (vergelijk hierboven vermelde bijdrage);

Dat niets aanwijst dat de levensduurtabel « Dillaerts » in de leeftijden welke in het huidige geding ter sprake komen, enigerlei missing of gebrek zou vertonen, meebrengend dat de aldaar aangeduide levensduur te hoog zou vastgesteld zijn; dat, waar die tabel uitgaat van een officieel organisme en zonder enigerlei bijbedoeling tenzij een objectieve voorstelling van de werkelijke le-

vensduur van de Belgische bevolking in een bepaalde periode opgemaakt werd, en vermits de gegevens ervan bevestigd worden door de allerjongste demographische gegevens, die tabel als een zekere en nauwkeurige basis voorkomt tot berekenen van het overleven;

Dat, overigens, waar het vaststaat dat de Belgische bevolking onafgebroken haar levensduur zag en ziet verlengen ingevolge vooruitgang op het stuk van geneeskunde en volkshygiëne en waar de aanwinsten op deze gebieden in de jongste jaren steeds vooruitschrijden — men denke slechts aan antibiotica en sulfamiden enerzijds, aan opbouw van gezonde woonwijken anderzijds —, stellig slechts recente demographische gegevens een juist beeld kunnen vormen van de huidige levensduur en van de waarschijnlijke overlevens-kansen;

4° Overwegende dat, bij het berekenen van de schade-post B, gaande over de periode van 1 januari 1955 tot 31 oktober 1965, om de gemiddelde wedde vast te stellen de ganse duur van deze periode diende in acht genomen, dit beduidt niet 10 jaren, maar 10 jaren en 10 maanden; dat derhalve deze post zich als volgt voor-doet:

gemiddelde wedde 1.767.970 : 10,83 = 163.247 frank.
 kapitalisatie tegen 4 % over 10 jaren en 10 maanden
 of $163.247 \times 8,6522 = 1.412.446$ frank;

5° Overwegende dat ten aanzien van de schadepost C « Pensioen » de waarschijnlijke levensduur van de burgerlijke partij dient vastgesteld, uitgaande van het huidige ogenblik en niet van de tijd dat de burgerlijke partij haar 65e jaar zal bereikt hebben, vermits slechts het huidige ogenblik, waarop de burgerlijke partij in leven is, een zeker en vast gegeven uitmaakt; dat niet dient uitgegaan van de datum van het ongeval noch van de dag der « consolidatie », vermits het er op aankomt ten einde de schade met nauwkeurigheid te kunnen vaststellen, de waarschijnlijke levensduur van het slachtoffer te bepalen en, vermits deze duur verschilt op elke leeftijd en alle aan het huidige moment — de burgerlijke partij steeds normaal in leven zijnde — voorafgaande tijdstippen een onjuiste voorstelling geven van die levensduur en derhalve, beschouwd als uitgangspunt tot vaststellen van het overleven, niet kunnen leiden tot het beramen van een volledig en juist herstel van de geleden schade;

Dat, waar de burgerlijke partij geboren is op 11 oktober 1900 en de overlevensduur voor een man van 54 jaar 19,57 jaar, en aan 55 jaar 18,86 jaar bedraagt, haar levensduur van nu af aan 19 jaar bedraagt, zodat zij na haar 65e jaar nog gedurende 8 jaar en 8 maanden van haar pensioen zou genoten hebben buiten het ongeval om;

Dat dan ook de gekapitaliseerde schade dient berekend aan de hand van volgende gegevens:
 37.416 frank of verschil in minder tussen het pensioen in zijn volledig bedrag en zoals het thans vastgesteld is, 7,0842 of vermenigvuldiger overeenstemmend met een duur van 8 jaren en 8 maanden tegen 4 %.
 $0,6670$ of contante waarde van 1 fr. betaalbaar na 10 jaren en 4 maanden;

Dat aldus deze schade bedraagt: $37.416 \times 7,0842 = 265.062$ frank, waarvan de contante waarde op heden is: $265.062 \times 0,6670 = 176.796$ frank;

6° Overwegende dat, bij overneming van de redengeving van het aangevochten vonnis, de schadepost D « Pensioen van de echtgenote van de burgerlijke partij » slechts bestaat uit het minder bedrag van het pensioen gedurende het waarschijnlijk overleven van de echtgenoot ten aanzien van de waarschijnlijke levensduur van de burgerlijke partij;

Dat, om dit overleven te bepalen men zich moet stel-

len — zoals hierboven reeds werd aangetoond ten aanzien van de schadepost C — op het huidig ogenblik, waarop de betrokken echtgenote 52 jaar oud is; dat de actuele demographische gegevens, bij het formuleren van haar vordering door de burgerlijke partij, de waarschijnlijkste overblijvende levensduur vaststellen op 23,80 jaar;

Dat aldus de echtgenote een overlevensduur van 4 jaar heeft ten aanzien van haar man, zodat de in deze post geleden schade bedraagt $31.512 \times 3,66299 = 114.385$, waarvan de contante waarde op heden is $114.385 \times 9,4746 = 54.287$ frank;

7° Overwegende dat, bij overneming van de beweegredenen ingeroepen door de eerste rechter, de beschikkingen nopens de schadeposten E dienen bevestigd, mits deze wijziging nochtans dat uit de overgelegde bescheiden blijkt dat de burgerlijke partij eerst op 20 november 1953 kennisgeving gedaan werd van haar eervol ontslag, zodat haar aansluiting met het telefoonnet tot op die datum opgedrongen bleef door haar ambt; dat aldus als schade voorkomt het niet genieten van de vergoeding voor telefoonverbinding tot einde november 1953, zodat het bedrag van 4.250 frank op 5.250 frank dient verhoogd;

8° Overwegende dat, bij overneming van de redengeving van het aangevochten vonnis, de beraming van de schadepost F verantwoord is met dien verstande echter dat de overgelegde bescheiden uitwijzen dat sedert de eerste formulering van de vordering wegens uitgaven nog andere uitgaven vereist waren ingevolge het ongeval; dat deze laatste belopen 13.241 frank als dokters- en pharmaceutische kosten en 340 frank wegens fotoafdrukken, vervoer en telefoon;

Dat derhalve de schadepost F thans beloopt 63.409,50 frank;

9° Overwegende dat, bij overneming van de redengeving van het aangevochten vonnis, het jaarlijks bedrag van de schade is de posten G. 1-2-3-4 gerechtvaardigd is zoals aldaar beraamd;

Dat echter bij de kapitalisatie telkens de levensduurtabel «Dillaerts» — zoals hierboven verantwoord — dient toegepast zodat de waarschijnlijkste overblijvende levensduur van de burgerlijke partij niet 17, maar 19 jaar is;

Dat daarom deze schadeposten zich aldus voordoen:

1. — $1.530 \times 13,1339 = 20.095$ frank.
2. — $500 \times 13,1339 = 6.567$ frank.
3. — $3.600 \times 13,1339 = 47.282$ frank.
4. — $3.640 \times 13,1339 = 47.938$ frank.

zij samen: 121.882 frank.

Dat meer bepaald in verband met te verwachten geneeskundige en vervoerkosten, gebleken is dat de beraamde jaarlijkse bedragen gerechtvaardigd zijn, daar de burgerlijke partij «onafgebroken in behandeling blijft» bij dokters-specialisten en dat het wegvallen alleen van de vrijkaart op de Gentse tramwegen reeds een schade meebrengt aan vervoerkosten van ten minste 10 frank per dag;

10° Overwegende dat de toegekende som wegens morele schade, bij overneming van de redengeving van de eerste rechter volledig verantwoord is en dient behouden zo nochtans dat zij slechts de schade dekt en geen intresten begrijpt;

Dat, al is de schade in deze post ook geenszins stoffelijk of materieel en buiten alle verband met vermogensvermindering zij evenwel een verschrikkelijke om-

vang heeft wegens de pijn en smart ondervonden door een fier en scherpzinnig man bij het vrijwel volledig aftakelen van zijn lichamelijke persoon en van een schitterende loopbaan waaraan hij zo zeer gehecht was, wegens het dagenlang na het ongeval leven in doodsangst en wegens de andere in het aangevochten vonnis aangehaalde, voor de burgerlijke partij bepaald treurige omstandigheden;

Dat aldus het bedrag van 500.000 frank een passende vergoeding uitmaakt van voormelde schade;

Overwegende dat, waar deze schade op het ogenblik zelf van het ongeval ontstond evenals het recht op vergoeding ervan — al dienden ook om ze met juistheid te beramen feiten en omstandigheden in acht genomen welke zich eerst naderhand zouden voordoen, zelfs na dit arrest — het vereist is opdat de vergoeding volledig zijn zou op het toegekend bedrag de gevorderde vergoedende en gerechtelijke intresten toe te kennen;

11° Overwegende dat de letsels ingevolge het ongeval bij de burgerlijke partij veroorzaakt van die aard zijn — zoals blijkt uit de overgelegde geneeskundige attesten — dat ergere verwickelingen in haar toestand als positief mogelijk dienen vooruitgezien te worden, welke tot zwaardere kosten kunnen aanleiding geven onder meer bij heelkundige tussenkomsten en dergelijke;

Dat het dan ook vereist voorkomt ten deze akte te verlenen aan de burgerlijke partij van haar voorbehoud,

Dat, anderzijds, vermits thans ten aanzien van de schade in haar geheel het bedrag van de vergoeding nauwkeurig kan vastgesteld worden aan de hand van vaststaande gegevens onder meer het bezoldigingstelsel van de burgerlijke partij en dewijl aan deze een kapitaal wordt toegekend, berekend tegen een intrest van veilige geldbelegging en derhalve aanwendbaar zodat het kan aangepast aan de schommelingen van de economische conjunctuur, geen voorbehoud gerechtvaardigd is in verband met gebeurlijke weddeverhoging waarvan de burgerlijke partij had kunnen genieten; dat deze verhoging of gebeurlijk ook verlaging van wedde in de gegeven omstandigheden voorkomen als vreemd aan het schadegeval en aan de geleden schade;

12° Overwegende dat de schadepost A — periode gaande van 12 December 1950 tot 31 December 1954 — rechtmatig en oordeelkundig beraamd werd door de eerste rechter op 585.987 frank;

Dat de schade ten deze geleden inderdaad bestaat, zoals hierboven verantwoord, in de volledige werkonbekwaamheid en dient beraamd — zoals gedaan werd — op grondslag van de werkelijke wedde, welke aan de bedrijvigheid van het slachtoffer zou beantwoord hebben in die tijd;

Om deze redenen,

Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935, wetsbepaling door de Voorzitter ter terechtzitting aangevuld,

Het Hof, recht doende op tegenspraak,

Alle andere of strijdige besluiten als niet gegrond verworpen,

Verklaart appellanten ontvankelijk in het beroep.

Doet het aangevochten vonnis te niet betreffende het toegestaan voorbehoud en nopens het afwijzen van de vergoedende en gerechtelijke intresten op de vergoeding wegens morele schade.

Dan deze opnieuw wijzend:

Geeft akte aan de burgerlijke partij van haar voorbehoud «voor de verdere verwickelingen» die zouden voorkomen in haar gezondheidstoestand zover hieruit nieuwe hierboven niet aangerekende schade zou ontstaan;

Beslist dat de som van 500.000 frank slechts de morele schade vergoedt zonder dat daarin intresten begrepen zijn en verwijst de verweerders solidaire om op die schadepost vergoedende intresten te betalen van de datum af van het schadegeval, 12 december 1950 tot 21 mei 1954, datum van het formuleren van haar vordering door de burgerlijke partij en onder meer van het vorderen van vergoedende intresten, alsook de gerechtelijke intresten van de laatste datum af.

Bevestigt het aangevochten vonnis in zijn overige beschikkingen, met dien verstande dat het totaal bedrag van de schadevergoeding vastgesteld wordt op 585.987 frank + 1.412.446 frank + 176.796 frank/54.287 frank + 5.250 frank + 15.000 frank + 63.409,50 frank + 121.882 frank + 500.000 frank = 2.935.057,50 frank, zodat verweerders solidaire veroordeeld worden, na aftrek van het reeds betaald voorschot van 800.000 frank, tot betaling van de som van 2.135.057,50 frank, in stede van 2.135.344,50 frank;

Verwijst verweerders solidaire in de kosten van de aanleg, deze kosten invorderbaar op taksat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 18 juni 1955.

Voorzitter: M. Van Camp.

Advocaten: Mrs. E. Ooms en A. Le Paige.

Kortgeding. — Spoedeisend karakter. — Rechteloze feitelijke toestand. — Brief van een notaris.

Het geval is steeds spoedeisend, wanneer een rechteloze feitelijke toestand bestaat.

Een rechteloze feitelijke toestand veronderstelt steeds een handeling of situatie, waardoor de tegenpartij gehinderd wordt in de uitoefening van een onbetwistbaar recht, zo bvb. een door deurwaarder betekend verzet tegen uitbetaling, een onwettige verzegeling, een onwettige weigering van afgifte van voorwerpen aan de eigenaar, een onwettig verzet tegen het sluiten van een huwelijk.

Niet als voldoende dient te worden beschouwd een aangetekende brief van een notaris, daar een dergelijke brief als rechterlijk dwangmiddel volledig waardeloos is.

Kloeck t/ Brouwers.

Overwegende dat de eis strekt te horen bevelen dat een einde zal gesteld worden aan een feitelijke toestand, zijnde het verzet door verweerder gedaan bij aanlegster zowel als bij de Voorzitter der Fanfare « Lagere Schelde », tegen het inrichten van een openluchtfest met fanfares en biertapperijen op de gronden waarvan aanlegster het vruchtgebruik bezit;

Bevoegdheid:

Overwegende dat zekere rechtspraak erkent dat er steeds hoogdringendheid is wanneer een rechteloze feitelijke toestand voorhanden is; (Luik, 28.12.1912, P.L.P. 1913, 851 en Gent 10.2.1917, Belg. Jud. 1919, 915);

Overwegende trouwens dat het niet kan betwist worden dat in casu hoogdringendheid bestaat gezien het eventueel feest dient aan te vangen enkele uren na huidig bevel;

Overwegende aldus dat op heden slechts hoeft onderzocht te worden of er in zake dergelijke rechteloze feitelijke toestand voorhanden is;

1° Overwegende dat volgens de gevallen voorgekomen in de rechtspraak de rechteloze feitelijke toestand steeds een handeling of situatie veronderstelt waardoor de tegenpartij gehinderd wordt in de uitoefening van een onbetwistbaar recht, zo b.v. een door deurwaarder betekend verzet tegen uitbetaling (Kortgeding Brussel, 3.11.1905, Pas. 1906, III, 6) een onwettige inbezitting van iemand anders eigendom (Luik 15.7.1925, Pas. 1926, II, 30) een onwettige zegellegging (Kortg. Brussel, 20.6.1917, Pas. 1918, III, 22) een onwettige weigering van afgifte van voorwerpen aan de eigenaar (Luik, 22.3.1921, Pas. II, 159) een onwettig verzet tegen huwelijk (Luik Kortg. 13.4.1922, Pas. III, 174);

Overwegende dat in zake deze toestand zou bestaan uit een aanbevolen schrijven door Notaris Marijnen verzonden op 11 juni 1955 aan aanlegster en de Voorzitter der Fanfare waarbij gemeld wordt op verzoek van L. Brouwers (verweerder) dat het openluchtfest niet mag doorgaan op zijn eigendom omdat het inrichten van een openluchtfest niet in de normale bevoegdheid van de vruchtgebruiker ligt;

Overwegende dat zonder twijfel deze brieven de persoonlijke mening van verweerder inhouden;

Overwegende weliswaar dat de mededelingen werden opgesteld door een ambtsdrager die in landelijke middeelen een belangrijk figuur is; — en in termen die de beslissing van de Rechtbank ten gronde vooruitlopen;

Overwegende desniettemin dat dit schrijven als rechterlijk dwangmiddel volledig waardeloos is en geen enkele invloed heeft op de vrije beslissing van de inrichters der biertapperij van voorgenomen festiviteiten al of niet te laten plaats hebben;

Overwegende dat deze laatste blijkbaar op de hoogte waren van de juridische ondoeltreffendheid van voormelde brieven, vermits ze reeds in een kruksel het publiek ervan op de hoogte brachten dat er toch zou gefeest worden op het eigendom van verweerder;

Overwegende derhalve dat er geen feitelijke toestand bestaat die op heden de uitoefening van een eventueel recht van aanlegster hindert; — dat het past dat aanlegster in dit verband hare verantwoordelijkheid zou opnemen;

2° Overwegende dat, opdat de Rechter in Kortgeding zou bevoegd zijn de gewraakte feitelijke toestand rechteloos moet zijn;

Overwegende in casu partijen desbetreffende van mening verschillen; — dat inderdaad verweerder beweert dat het voorgenomen feest rechteloos zou zijn, t.z. de rechten van vruchtgebruiker zou te buiten gaan; — dat anderzijds aanlegster staande houdt dat het inrichten van een openluchtfest toegelaten is aan de vruchtgebruiker;

Overwegende dat vanzelfsprekend de Rechter in Kortgeding niet bevoegd is een oordeel ten gronde te vellen over het juridisch twistpunt daar dit voorbehouden blijft aan de Rechtbank ten gronde;

Overwegende dat het de Rechter in Kortgeding trouwens niet mogelijk zou zijn voor eenmaal deze toelating te geven onder voorbehoud van alle rechten van partijen, zonder de rechten van een der partijen te schenden;

Overwegende dat hieruit volgt dat de rechter in Kortgeding onbevoegd is om deze twee redenen;

Om deze redenen:

Uitspraak doende op tegenspraak, alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Verklaren ons onbevoegd; veroordelen aanlegster tot de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 3 juni 1955.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en Verbruggen.

O.M. : M. Vergote.

1. Ontzetting (art. 489 e.v. B.W.). — Vereisten.
 2. Onrechtmatige daad. — Tergend en roekeloos geding. — Vereisten.

1. Naar luid van art. 489 B.W. moet de meerderjarige, « die zich in een gewone staat van onnozelheid, krankzinnigheid of razernij bevindt, ontzet worden. »
 Krachtens art. 509 B.W. staat de ontzette persoon gelijk met een minderjarige, wat betreft zijn persoon en zijn goederen, en de wetten omtrent de voogdij over minderjarigen zijn van toepassing op de ontzetting.

Om geïnterdiceerd te kunnen worden moet de betrokken persoon zich in een gewone staat van geestesstoornis bevinden, alhoewel deze staat geen bestendig karakter behoeft te vertonen. Daarbij moet de stoornis van de geestvermogens van ernstige aard zijn.

2. De rechtsgrond voor een vordering wegens tergend en roekeloos geding vindt haar rechtsgrond in de artikelen 1382 en 1383 B.W.

De rechterlijke macht werd ingesteld om in burgerlijke zaken van overheidswege over private geschillen te beslissen en de tenuitvoerlegging van de gewezen beslissingen toe te laten met behulp van de openbare macht.

Daardoor wordt niet alleen de vrijwaring van particuliere belangen beoogd, maar ook van het openbaar belang, dat vereist dat de openbare orde in de Staat bewaard wordt. Het blote feit zich te wenden tot de rechter is dus geen fout, doch alleen het bewerkstelligen van een recht.

Een fout kan echter wel ontstaan indien de vordering ingesteld wordt te kwader trouw met een onverschoonbare lichtzinnigheid of op onvoorzichtige wijze.

Commeyne t/ Commeyne.

Overwegende dat de eis ingeleid door partij Elodie Commeyne, strekt tot de ontzetting van eiseres wegens haar geestestoestand, of minstens tot het stellen van eiseres onder gerechtelijke raadsman;

Overwegende dat bij tegenvordering partij Marie-José Commeyne, na verwerpen van de hoofdvordering, besluit tot de toekenning van 5.000 frank schadevergoeding, wegens tergend en roekeloos geding;

A. Betreft de hoofdeis :**1° In feite :**

Overwegende dat op 28 april 1954, verweerster Elodie Commeyne, een verzoekschrift neerlegde tot bijeenroeping van de familieraad om advies uit te brengen over de geestesstaat van Maria-José Commeyne, wier ontzetting gevraagd werd;

Dat als getuigen aangeduid waren in het rekwest, Achille Commeyne, Marie Commeyne en Carlos Commeyne, en een getuigenschrift van Dr. Van Laere als bewijsschrift werd neergelegd;

Overwegende dat op 10 juni 1954, de familieraad,

beraadslagend onder voorzitterschap van de heer Vrederechter te Harelbeke, met eenparigheid van stemmen, het advies uitbracht dat Marie-José Commeyne door geestesstoornissen aangetast was die haar onbekwaam maken haar persoon en goederen te beheren;

Overwegende dat op 11 december 1954 de ondervraging van eiseres plaats greep, in de franse taal, op aanvraag van eiseres;

Dat alle leden van de Rechtbank deze taal machtig zijn;

Overwegende dat na de ondervraging van eiseres, de rechtspleging niet verder door verweerster doorgedreven werd, zodat eiseres het initiatief moest nemen om de rechtspleging voort te zetten en verweerster bij exploit d.d. 24 februari 1955 liet dagvaarden;

2° In rechte :

Overwegende dat naar luid van art. 489 B. W. de meerderjarige die « zich in een gewone staat van onnozelheid, krankzinnigheid of razernij bevindt, moet ontzet worden. »

Dat luidens art. 509 B. W. de ontzette persoon gelijk staat met de minderjarige, wat betreft zijn persoon en zijn goederen en de wetten op de voogdij over de minderjarigen op hem toepasselijk zijn;

Overwegende dat om geïnterdiceerd te kunnen worden, de persoon in kwestie zich in een gewone staat van geestesstoornissen moet bevinden, alhoewel deze staat geen bestendig karakter moet vertonen;

Dat daarbij de stoornis van het geestesvermogen van erge aard zijn moet;

Overwegende dat de wet, om reden van het gevaar der vordering in interdictie, een bijzondere procedure instelt, inhoudende voorzorgsmaatregelen, zoals het advies van de familieraad en de ondervraging van de persoon met interdictie bedreigd, door de Rechtbank in Raadkamer; om te voorkomen dat zij het slachtoffer zou zijn van een manoeuvre;

Overwegende dat eiseres gedurende de oorlog 1940-1945, een schitterende vaderlandslievende houding gehad heeft;

Dat Dr. Commeyne, in een brief aan avoué Quintens, deze als volgt beschrijft :

« ...sa maladie mentale, est l'aboutissement d'une série de faits qui ont complètement miné sa santé physique et son équilibre nerveux. José était institutrice; elle était très bonne et aimait beaucoup les enfants. Elle a vécu dans un couvent au milieu des sœurs. Elle est très pieuse. Pendant la guerre elle a fait partie d'un groupe d'une soixantaine de résistants. Elle est probablement la seule survivante : les autres sont morts martyrisés dans des camps de concentration. Certains ont été tués à côté d'elle. Elle plaçait dans des couvents les petits enfants dont les parents étaient déportés en Allemagne et comme elle devait payer la pension de ces petits malheureux, en plus de son travail normal, elle donnait des leçons particulières et acceptait tout autre travail qui lui permettait de gagner de l'argent pour ses petits protégés. Pour elle-même elle gardait beaucoup trop peu et avait à se contenter d'une nourriture insuffisante. Elle faisait également partie d'un groupe qui conduisait d'étape en étape les aviateurs alliés abattus en Belgique, jusqu'à un endroit de rassemblement d'où ils repartaient vers l'Angleterre. Cela aussi était une source de grandes fatigues physiques et nerveuses. Elle fut arrêtée »

» plusieurs fois par la Gestapo. Après avoir été fouillé elle parvint à se faire relâcher. Une fois cependant elle fut surprise en rue. Une fusillade a suivi. » Son chef de groupe fut tué près d'elle, mais elle parvint à s'enfuir. Pendant de longs mois elle fut traquée, nuit et jour, poursuivie partout et échappant toujours de justesse. A partir de ce moment elle n'a pas eu de travail régulier. Elle a rompu toutes ses attaches avec sa famille et ses amis sachant qu'elle serait arrêtée immédiatement si elle se montrait en pays connu. Sans travail régulier, sans revenus réguliers, elle mangeait quand elle avait de quoi payer sa nourriture. Elle fut rapidement dans un état physique déplorable. Elle a fait de faiblesse une tuberculose péritonéale avec atteinte cérébrale... »

Overwegende dat ten gevolge van deze omstandigheden eiseres werd aangedaan door diepe zenuwdepressie, met weerslag op de geestestoestand;

Overwegende dat dientengevolge verweerster Marie-José Commeyne een invaliditeitspensioen bekam van 110 %, zijnde 100 % wegens « démence précoce à forme paranoïde » en 10 % wegens « périviscérite douloureuse séquelle de péritonite tuberculeuse »;

Dat zij verzorgd werd door Dr. Van Laere, in de kliniek voor zenuwlijders te Pittem;

Dat deze geneesheer op 27 april 1954, een attest afleverde, dat eiseres aldaar eens in 1952 en eens in 1953 verzorgd werd wegens schizofrenie met mutisme, weigering van eten vervolgingswaan, maar dat haar tegenwoordige toestand bevredigend was;

Dat dezelfde dokter op 2 november 1953 een attest afleverde waarbij bevestigd werd dat eiseres, « ten dage van het onderzoek » geen teken van lichamelijke of geestesaandoening vertoonde »;

Overwegende dat volgens de dokters het intellectueel vermogen bij eiseres niet aangetast is, maar wel een bepaalde onevenwichtigheid van karakter aanwezig is;

Overwegende dat, ondervraagd in de raadkamer door de Rechtbank, eiseres op klare en heldere wijze al de gestelde vragen heeft beantwoord;

Dat zij uiteengezet heeft dat haar driemaandelijks pensioen 11.789 fr. bedraagt en dit pensioen heel en al besteed wordt voor haar zorgen en onderhoud;

Dat de heer Debal, een oud vriend was van haar vader en haar familie, en zij bij hem verblijf genomen had, waar zij een onderhoudspensioen betaalt;

Dat, buiten de juffers Commeyne te Harelbeke, tantes en eiseres, geen familielid haar ten huize kon ontvangen en zij bij haar tante zich niet wenste te vestigen, gezien de hoge ouderdom van de tante (rond de 80 jaar);

Dat zij bij de heer Debal wenste te blijven, waar zij goed verzorgd en behandeld was;

Overwegende dat sprekend over de oorlogsgebeurtenissen zij uitlegde dat zij in de weerstand getreden is door toedoen van Mère Hélène de la Croix, Overster der Zusters Adoratrices de l'Eucharistie, te St.-Joosten-Node, waar zij vóór de oorlog gewerkt had en kennis had aangeknoopt met aalmoezenier Verbruggen;

Overwegende dat uit dit alles voortvloeit dat eiseres zich in de voorwaarden van art. 489 B.W. niet bevindt om geïnterdiceerd te worden;

B. Betreft de tegeneis :

Overwegende dat partij Marie-José Commeyne een schadevergoeding vordert van 5.000 frank, wegens tergend en roekeloos geding;

Overwegende dat de rechtsgrond van deze eis in artikelen 1382, 1383 B.W. berust;

Overwegende dat de rechterlijke macht ingesteld werd om, in burgerlijke zaken, van overheidswege, private geschillen te beslechten, en de uitvoering der tussengekomen beslissingen toe te laten met behulp der openbare macht;

Dat daardoor niet enkel de vrijwaring van private belangen beoogd wordt, maar ook van het openbaar belang die eist dat de openbare orde zou behouden worden in de Staat;

Overwegende dus dat het zuiver feit zich te wenden tot de rechter geen fout daarstelt, maar alléénlijk het bewerkstelligen van een recht is;

Dat echter wel een fout kan ontstaan indien de vordering ingesteld wordt ter kwader trouw, met een onverschoonbare lichtzinnigheid of op onvoorzichtigste wijze;

Overwegende dat in zake het verzoekschrift tot bijeenroeping van de familieraad, ten einde advies uit te brengen nopens de staat van partij Marie-José Commeyne, met het oog op haar ontzetting, geschiedde op 28 april 1954;

Dat daags te voren, 27 april 1954, Dr. Van Laere een attest afleverde, dat de toestand van eiseres op tegenvordering bevredigend was;

Dat op 2 november 1953 dezelfde dokter reeds een attest had afgeleverd dat eiseres « geen teken van lichamelijke of geestesaandoening vertoonde »;

Dat verweerster zelf in haar besluiten d.d. 15 maart 1955, toegeeft dat eiseres « buiten de periode van onevenwicht, die zich van tijd tot tijd voordoet, een zwak karakter heeft »;

Dat dit echter in het geheel niet de gewone staat van zwakzinnigheid of krankzinnigheid is, beoogd in art. 489 B.W.;

Overwegende dat ook geen de minste daad van verkwisting of slecht beheer wordt voorgebracht, waaruit zou blijken dat eiseres dient gesteld te worden onder toezicht van een gerechtelijk raadsman;

Overwegende dat de ontzetting of interdictie een zware maatregel is, waardoor een meerderjarige onbekwaam wordt, en die met omzichtigheid en voorzichtigheid moet worden gevorderd;

Dat indien verweerster niet ter kwade trouw heeft gehandeld, zij toch op lichtzinnige wijze de procedure tot ontzetting heeft ingeleid;

Overwegende dat aan eiseres daardoor schade werd veroorzaakt;

Dat zij wel is waar geen stoffelijke schade schijnt geleden te hebben;

Dat het inderdaad niet blijkt dat zij een raadsman heeft aangesteld en de kosten van avoué zullen begrepen worden in de proceskosten;

Dat zij evenwel zedelijke schade geleden heeft, door de angst en kommer haar door het proces veroorzaakt, en dit, des te meer, dat, tengevolge de oorlogsgebeurtenissen haar zenuwstel reeds erg geschokt geweest is;

Dat haar dus 3.000 frank schadevergoeding mag worden toegekend;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Alle verdere besluiten van de hand wijzende;
Gehoord de Heer H. Vergote, Eerste-Substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies;
Zegt voor recht dat de vordering in ontzetting of

plaatsing onder gerechtelijke raadsman van Marie-José Commeyne, ongegrond is.

Verwerpt deze;

Veroordeelt partij Elodie Commeyne, tot de betaling aan partij Marie-José Commeyne, van een som van 3.000 frank, ten titel van schadevergoeding, verhoogd met de gerechtelijke rente;

Verwijst partij Elodie Commeyne in al de kosten;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat tot de uitvoerbaarheid bij voorraad van onderhavig vonnis.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

6 november 1954.

Alleenrechtsprekend rechter: M. De Larlier.

O.M.: M. Tillekaerts.

Advocaten: Mrs Castille en De Cordier.

Gratie. — Invloed van genademaatregel op het met een bepaalde straf verbonden verbod om een drankslijterij te houden.

Verdachte wegens medeplichtigheid aan overspel veroordeeld tot een geldboete van 60,— frank, welke straf bij gratiebesluit werd verminderd tot een geldboete van 20,— frank.

Geldt voor verdachte krachtens art. 4 van het K. B. van 3 april 1953 het verbod om een drankslijterij te houden?

Bij vermindering van de straf bij genadebesluit tot beneden het minimum, dat vereist is voor het verbod om een drankslijterij te houden, doet dit verbod vervallen. Dit volgt uit de artt. 87 en 90 W. v. S. Het verbod om een drankslijterij te houden is inderdaad verbonden aan een bepaalde straf; de genademaatregel heeft ten gevolge dat de door de strafrechter uitgesproken straf vervangen wordt door de bij het gratiebesluit bepaalde.

O. M. en Douanen en Accijnzen t/ Van Wemmel.

Overwegende dat luidens artikel 4 par. 4 en 5 van het K.B. van 3 april 1953 een veroordeling op grond van een der feiten voorzien bij artikel 1 - 3° van voormeld K.B. het verbod mede brengt om een drankslijterij te houden, wanneer de belanghebbende veroordeeld werd tot een geldboete die 50 fr. te boven gaat;

Overwegende dat het gebleken is dat Van Wemmel Joannes, door een vonnis van de Correctionele Rechtbank te Gent dd. 1 juli 1952 tot een niet voorwaardelijke boete van 60 fr. veroordeeld werd wegens medeplichtigheid aan overspel;

Dat deze straf echter, door het K. B. van 18 november 1953 N° 6458 herleid werd op 20 fr. boete, dus tot een straf die beneden het minimum blijft, voorzien bij art. 4 van het K.B. van 3 April 1953;

Overwegende dat de verdachte met reden staande houdt dat de vermindering van de straf, bij genadebesluit, tot beneden het minimum dat vereist wordt om geen recht meer te hebben een drankslijterij te houden, voormeld verbod doet vervallen;

Overwegende inderdaad dat, volgens art. 87 van het Strafwetboek de onbekwaamheid door de rechters uitgesproken of door de wet verbonden aan sommige veroordelingen houden op door de kwijtschelding die de Koning ervan kan verlenen krachtens het recht van gratie;

Overwegende dat art. 90 van het Strafwetboek, als een eerste gevolgtrekking van het principe, door art. 87 vastgesteld, beschikt dat: De wettelijke ontzetting houdt op, wanneer de veroordeelde kwijtschelding heeft verkregen van zijn straf of verandering van die straf in een andere, welke die ontzetting niet medebrengt »;

Overwegende dat de onbekwaamheden bedoeld door art. 87 SWB van twee soorten zijn:

1° deze die een strafrechtelijk karakter hebben en die, als dusdanig, rechtstreeks het voorwerp kunnen uitmaken van een genademaatregel en, dus door het genadebesluit zelf kunnen opgeheven worden;

2° deze die een administratief of burgerlijk karakter hebben, en, als dusdanig, niet rechtstreeks vatbaar zijn voor genade: deze kunnen slechts onrechtstreeks vervallen door kwijtschelding of vermindering van de hoofdstraf;

Overwegende dat het verbod een drankslijterij te houden onder deze laatste categorie moet gerangschikt worden;

Dat het inderdaad niet betwist wordt dat dit verbod, geen strafrechtelijk karakter heeft en slechts een administratieve maatregel is;

Dat de Koning, bijgevolg, de veroordeelde van dit verbod niet rechtstreeks ontheffen kan;

Overwegende, nochtans, dat het verbod om een drankslijterij te houden verbonden is aan een bepaalde straf;

Dat de genademaatregel in onderhavig geval voor gevolg heeft dat de door de strafrechter uitgesproken straf eigenlijk vervangen wordt door deze die bij het genadebesluit vastgesteld is geworden;

Overwegende dat, bijgevolg, indien deze laatste straf beneden het minimum werd gebracht, dat vereist is voor de toepassing van de onbekwaamheid, deze ipso facto moet vervallen;

Dat het af te leiden is van de bewoording van de artikelen 87 en 90 van het Strafwetboek dat dit een algemeen principe is dat niet enkel toepasselijk is op de wettelijke ontzetting, maar op alle onbekwaamheden die door de wet verbonden zijn aan zekere veroordelingen, met de enige uitzondering van die onbekwaamheden die de rechten van derde personen zouden kunnen aantasten (Nypels, Commentaire et Complément du Code Pénal Belge, p. 363, n° 7, en ook Haus, Principes Généraux de Droit Belge, n° 1015);

Overwegende dat uit die motieven moet afgeleid worden dat het verbod een drankslijterij te houden, in hoofde van verdachte, vervallen is ingevolge het genadebesluit van 18 november 1953 en, derhalve, de telastlegging waarvoor hij terecht staat, niet mag weerhouden worden;

Om deze redenen

en gelet op de volgende artikelen door de heer Voorzitter aangeduid: 11, 12, 14, 16, 31, 32, 34, 35, 41 wet van 15 juni 1935;

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak; alle verdere of strijdige conclusiën als ongegrond verwerpende,

Ontslaat de verdachte van de vervolging zonder kosten.

Kosten ten laste van de Staat.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

1e Kamer. — 28 december 1954.

Voorzitter : M. Blauwaert.
Rechters : M.M. Maes en Elewaut.
Referendaris : M. Cloquet.
Advocaten : Mrs De Geyter en Maillet.

Onrechtmatige daad. — Aanrijding. — Onvoldoend gestelde schuld.

In het onderhavig geval beperkt eiser zich er toe te stellen dat verweerder « een onvoorzichtigheid, minstens een slechte berekening » bij het rijden zou begaan hebben.

Dergelijke bewoordingen wijzen alleen op de wijze, waarop de verweerder zou gehandeld hebben, en geenszins op een materieel feit, dat zou verschillen van het strafrechtelijk aan de verweerder ten laste gelegde feit, waarvan hij is vrijgesproken.

Eiser blijft aldus in gebreke een daad te bewijzen en zelfs te stellen, waaraan verweerder zich zou hebben schuldig gemaakt en waarvan hij niet reeds zou vrijgesproken zijn.

De Brabander t/ Weyns.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerder te horen verwijzen tot de herstelling van de schade aan de wagen van eiser veroorzaakt door de aanrijding die op 18 mei 1953 gebeurde tussen gezegde wagen en de wagen van verweerder;

Overwegende dat verweerder terecht tegenwerpt dat hij wegens dit ongeval vrijgesproken werd door de Rechtbank van Enkele Politie van Sint-Niklaas, vóór dewelke hij vervolgd was geworden uit hoofde van de helft van de rijweg niet vrij gelaten te hebben;

Overwegende dat eiser weliswaar beweert verweerder aansprakelijk te maken voor een verschillend feit dat niet in voormelde betichting zou begrepen zijn;

doch dat hij dergelijk feit niet aanwijst;

dat hij zich er toe beperkt te verklaren dat verweerder « een onvoorzichtigheid, minstens een slechte berekening » zou begaan hebben;

Overwegende dat dergelijke bewoordingen alleen wijzen op de wijze waarop verweerder zou gehandeld hebben en geenszins op een materieel feit dat zou verschillen van het feit voorzien in de betichting;

Overwegende dat eiser aldus in gebreke blijft een fout te bewijzen en zelfs te bepalen, waaraan verweerder zich zou hebben plichtig gemaakt en waarvan hij niet reeds zou vrijgesproken zijn;

Om deze redenen,

De Rechtbank, makende melding dat artikelen 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk doch niet gegrond, wijst ze als dusdanig van de hand;

Verwijst eiser in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

5 maart 1955.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.
Referendaris : M. Vandekerckhove.
Advocaten : Mrs. Beernaert en Denijs.

Overeenkomst. — Aard van de overeenkomst tot het leveren en bouwen van een bakkersoven : gemengde aanneming van werk en koop en verkoop. — De regeling omtrent verborgen gebreken in de artikelen 1641 e.v. B.W. slaat niet op soortkoop, doch slechts op specieskoop. — Ongeldigheid van een beding van niet-aansprakelijkheid bij eigen opzet of grove schuld.

Een overeenkomst tot levering en plaatsing van een bakkersoven is niet een overeenkomst van koop en verkoop maar een aannemingsovereenkomst, tenminste van een overeenkomst, waarin en elementen van koop en verkoop, en elementen van aanneming van werk voorhanden zijn.

De wettelijke regeling omtrent de verborgen gebreken in de artikelen 1641 e.v. B.W. is te dezezake niet van toepassing, daar deze regeling niet slaat op soortkoop doch op specieskoop. In het onderhavige geval bestond het voorwerp niet ten tijde van het aangaan van de overeenkomst, daar het moest vervaardigd en gemetseld worden, zodat de zogenaamde « koper » bij het sluiten van de overeenkomst het « goed » niet kon bezichtigen, geen beslissing kon nemen of hij het goed in het geheel niet dan wel tegen een geringere prijs zou kopen en evenmin het bestaan van verborgen gebreken op het ogenblik van de koop zou kunnen bewijzen.

Bij het aangaan van de overeenkomst heeft de aanbesteder het oog op eigenschappen, waarvan de aanwezigheid na levering blijvend moet blijken, niet door een onderzoek naar die eigenschappen, doch door de nuttige prestaties die het geleverde verschaft, zodat het bewijs der deugdelijkheid bestaat in een onafgebroken reeks nuttige prestaties van het geleverde.

Ontbinding ener wederkerige overeenkomst kan krachtens artikel 1184 B.W. niet gevorderd worden, wanneer de partijen onmogelijk in de oorspronkelijke toestand van vóór de overeenkomst kunnen hersteld worden.

Een beding van niet-aansprakelijkheid voor door de wederpartij geleden schade is in zake contractuele aansprakelijkheid ongeldig, wanneer men zich daardoor wil vrijwaren voor de nadelige gevolgen van eigen opzet of grove schuld.

Houvenaegel t/ Vinckier.

Gezien de daging van 10 maart 1952, waarbij eiser jegens verweerders de betaling vordert van 19.213,26 frank + 80 frank protest- en inningskosten, met de rechterlijke rente en de kosten van het geding, zijnde het saldo voor het leveren en plaatsen door eiser bij verweerders van een gemengde oven voor brood- en pasteibakken;

Gezien het vonnis van 3 mei 1952, een expertise bevelend;

Gezien het deskundig verslag, begonnen op 4 juli 1952 en neergelegd op 24 februari 1954;

Overwegende dat partijen akkoord gaan over het rechtsfeit dat op 30 mei 1951 een mondelinge overeen-

komst tussen hen gesloten werd, waarbij eiser een gemengde oven voor brood- en pasteibakken bij verweerders zou leveren en plaatsen tegen 71.000,— frank, welke oven geleverd en geplaatst werd en waarop verweerders tot heden 50.000,— frank afbetaalden;

Overwegende dat eiser betaling vordert van het saldo;

Overwegende dat verweerders door wedereis van 5 april 1952 wijzen op de wanprestatie van eiser en stipte uitvoering der overeenkomst vorderen, zoniet prijsvermindering en in elk geval schadevergoeding, toentertijd geraamd op 25.000,— frank gedurende de 8 maanden sinds de levering;

Overwegende dat eiser zich volgens de overeenkomst verbond om de heetwateroven onder litt. C voor verweerders te vervaardigen en te leveren «aan bovenstaande voorwaarden en aan de keerzijde vermeld»;

dat de keerzijde in artikel 4 eigendomsvoorbehoud tot aan de volledige betaling behelst en in artikel 11 een «waarborg vanwege de verkoper, gedurende 1 jaar vanaf de levering, der degelijkheid en der goede vervaardiging van de installatie, met verbintenis zodra mogelijk te vervangen en te herstellen alle stukken welke door gebrek van constructie of door een verborgen gebrek der grondstof zouden falen, zonder echter ten andere welkdanige vergoedingen te moeten betalen»;

Overwegende dat de oven gebouwd en geleverd werd op 9 augustus 1951; dat hij ongeveer 3 maanden tamelijk behoorlijk functioneerde, maar van dan af aanleiding gaf tot mondelinge klachten en tot de aangezekende brief van verweerders dd. 1 februari 1952, waarin zij wezen op het feit dat de oven niet aan de voorwaarden van het contract beantwoordt en gebreken vertoont die voor de uitoefening van het bakkersbedrijf ten zeerste nadelig zijn, met aanmaning om die werken uit te voeren die de oven voor zijn normale dienst zouden geschikt maken;

Overwegende dat de verkoper krachtens het waarborgbeding gehouden was onmiddellijk daartoe over te gaan, wat hij niet deed; integendeel hij daagde op 10 maart 1952 tot betaling van het saldo;

Overwegende dat de expert werd aangesteld om de hoedanigheid van de oven en zijn ordevolle uitvoering, conform aan de overeenkomst, na te gaan;

dat de expert tot de volgende conclusies komt :

a) scheuren en barsten in de achterwand van de vuurhaard te wijten aan slechte constructie;

b) ongelijkmatige temperatuurverdeling over de overvloer, te wijten aan de slechte constructie van de oven;

c) de verwarmingsbuizen, de schuifdeuren, het vetkastje, de 3 deurtjes van de kuisopeningen, de dampplaten en de deur van de pasteioven bestaan uit hergebruikt materiaal;

d) de onderlinge afstand der verwarmingsbuizen is onregelmatig, en de rook kan langs openingen in de bakkamers komen, wat een constructiefout is;

e) het ovenslot is niet dicht;

f) de waterreservoir moest 3 maal vernieuwd worden;

g) er zijn ankerijzers te kort, waardoor het metselwerk barstte;

h) het bovengewelf van de oven zakt in : een constructiefout;

i) de verwarming geschiedt te traag : een constructiefout;

j) de pasteioven kan niet gebruikt worden voor het bakken van brood en koekebrood;

k) de nodige herstellingen om de oven voor zijn normale functie dienstig te maken bedragen tussen 15 en 20.000,— frank;

1) volgens de expert is de handel van verweerders teloorgegaan voor minstens 50 % door de niet in orde uitvoering van de oven;

Overwegende dat eiser deze besluiten niet weerlegt, zodat hij klaarlijklijk wanprestatie pleegde;

Overwegende dat wij hier in rechte staan niet voor een koop-verkoopovereenkomst, maar voor een aannemingscontract, minstens voor een contract waarin en elementen der koop-verkoop- en elementen der aannemingsovereenkomst voorhanden zijn (Hof Luik, 13 december 1949, R. C. J. B., 1951, 97 met noot G. Van Hecke);

Overwegende dat de rechtsregeling der verborgen gebreken van artikelen 1641 en vlg. B. W. ter zake niet toepasselijk is, daar deze materie niet slaat op soortkoop, maar op specieskoop; dat tijdens de overeenkomst het voorwerp niet bestond; dat eiser op het moment der overeenkomst het voorwerp nog moest vervaardigen en metsen, zodat de zagezegde koper op het moment der overeenkomst «het goed» niet kon bezichtigen, geen beslissing kon nemen of hij het goed ofwel in het geheel niet ofwel tegen een mindere prijs zou kopen en evenmin het bestaan van verborgen gebreken op het moment van de koop zou kunnen bewijzen, waaruit blijkt dat artikelen 1641 en vgl. B. W. alleen voor specieskoop gedakt zijn (cfr. Asser-Kamp-huisen, De Bijz. Overeenk., blz. 100);

Overwegende dat de aanbesteder bij het aangaan van de overeenkomst het oog heeft op eigenschappen, waarvan de aanwezigheid na de levering blijvend moet blijken, niet door een onderzoek naar die eigenschappen, maar door de nuttige prestaties die het geleverde verschaft, zodat het bewijs der deugdelijkheid bestaat in een onafgebroken reeks nuttige prestaties van het geleverde;

dat aan dergelijke voorwaarden alleen die goederen kunnen voldoen die uit een verwerkingsproces ontstaan zijn, waarbij de mens zulkdanig aandeel heeft door het gebruik van goed materiaal en het ordevol ineensteken van de vele elementen opdat het voorwerp blijvend de behoorlijke prestaties, waartoe het gebouwd is, kunnen verschaffen;

Overwegende dat de aannemer zich daarvan bewust was door de waarborgverplichting in de tijd van één jaar te beperken; dat de aannemer deze waarborgverplichting, hoewel behoorlijk daartoe aangemaand, niet nakwam, zodat verweerders terecht de wanprestatie van eiser als exceptie van het onuitgevoerde kunnen opwerpen;

dat immers de rechtsregeling der koopvernietigende gebreken ter zake, zoals betoogd, niet opgaat, maar dat de algemene rechtsregeling der verbintenissen speelt;

dat de hoofdeis dienvolgens onontvankelijk is.

Wedereis :

Overwegende dat eerste verweerder, de aanbesteder, ingeschreven is in het handelsregister te Kortrijk onder n° 52.406;

dat de wedereis wortelt in de overeenkomst van de hoofdeis, zodat hij ontvankelijk is en wij bevoegd zijn;

Overwegende dat de wedereis tot stipte uitvoering der overeenkomst onmogelijk geworden is, daar weder-eiser de oven in 1953 heeft afgebroken;

dat geen wedereis tot ontbinding op grond van artikel 1184 B. W. is ingesteld en ook niet vatbaar ware voor inwilliging, daar partijen onmogelijk in de

oorspronkelijke toestand vóór de overeenkomst kunnen hersteld worden;

Overwegende dat verweerder prijsvermindering vraagt, een onjuiste formulering van de vraag om het saldo van de overeengekomen prijs niet te moeten betalen;

dat de prijsvermindering op grond van verborgen gebreken hier niet toepasselijk is en wedereiser altijd de exceptie van het onuitgevoerde tegen elke vordering van betaling vanwege de aannemer blijft behouden;

Overwegende dat wedereiser schadevergoeding vordert; dat deze schadevergoeding er ene is wegens wanprestatie van de aannemer en geen schadevergoeding complementair aan de ontbinding van artikel 1184 B. W.; dat wedereiser klaarblijkelijk recht heeft op schadevergoeding, maar dat hij deze stoffelijke schade moet bewijzen;

Overwegende dat de aannemer naar artikel 11 der voorwaarden verwijst om elke vergoeding af te wijzen;

Overwegende dat een beding van niet-aansprakelijkheid voor geleden schade in materie van contractuele aansprakelijkheid ongeldig is, wanneer men zich daardoor wil vrijwaren tegen zijn eigen opzet of grove schuld (De Page, T. II, 608, 1053, 1256 C.; cfr. De Page, T. IV, n° 191 in fine);

dat het vermoeden « unusquisque peritus esse debet artis suae » onomstootbaar is en grond geeft tot herstel der schade uit wanprestatie vloeiend;

Overwegende dat deze schade met geen mathematische precisie kan worden bewezen;

dat de vraag tot betaling van 50.000,— frank vergoeding omdat hij na 18 maanden verplicht werd de handel te Roeselare te staken en opnieuw te Leffinge te beginnen, niet volkomen verantwoord is, daar in elk geval andere oorzaken mede tot deze beslissing hebben bijgedragen, zodat geen volledig rechtstreeks verband tussen de fout van de aannemer en deze schade-post van de aanbesteder vaststaat;

dat echter vanzelfsprekend het meer dan een jaar lange derven van een bakkers- en pasteioven voor een bakker en pasteibakker schade berokkent die hier « ex aequo et bono » minstens op 25.000,— frank mag worden geraamd;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend;
Verklaart de hoofdeis onontvankelijk;

Verklaart de wedereis onvankelijk en voor zover hij strekt tot het betalen van schadevergoeding gegrond;

Veroordeelt de hoofdeiser om aan de wedereiser Vinckier André een schadevergoeding te betalen van 25.000,— frank met de rechterlijke rente vanaf 5 april 1952;

Ontzegt aan de wedereiser het overige van zijn vordering;

Veroordeelt de hoofdeiser tot alle kosten van het geding;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-
tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE BERCHEM

19 oktober 1954.

Rechter : M. Baeten.

Arbeidsongeval. — Kleine letsels.

Rekening houdend met het beroep van het slachtoffer, zijn jeugdige leeftijd en zijn normaal aanpassingsvermogen, is niet aan te nemen, dat kleine letsels zijn bekwaamheid om door loonarbeid te verdienen op waardeerbare wijze kunnen beïnvloeden.

Suyckens t/ Mutuelle der Verenigde Syndikaten.

Aangezien de eis strekt ten einde verweerster zich te horen verordelen om aan Suyckens Kamiel en voor zoveel nodig aan aanlegger qq. te betalen, de vergoedingen op dewelke hij recht heeft ingevolge de wet op de arbeidsongevallen op de volgende basis : basisloon 40.000,— frank onder nader voorbehoud; graad van bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid 2 %; datum van consolidatie 1 juli 1953;

Aangezien Suyckens Kamiel op 22 mei 1953 te Mortsel, in dienst zijnde van de N.V. Ateliers Jaspar, het slachtoffer werd van een arbeidsongeval; dat namelijk de duim van zijn linkerhand werd geplet bij het openslaan van de deur van een lift;

Aangezien verweerster, ten aanzien van de verplichtingen voor de werkgeefster uit het bedoeld ongeval gesproken, in diër plaats gesteld is;

Aangezien Suyckens Kamiel ten gevolge van het ongeval volledig werkonbekwaam was tot 30 juni 1953 en voor deze tijdelijk volledige werkonbekwaamheid volledig werd vergoed;

Aangezien de heling intrad op 1 juli 1953;

Aangezien aanlegger qq. aanvoert dat het slachtoffer sindsdien een blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid, door het ongeval veroorzaakt, behoudt;

Aangezien verweerster niet ontkent dat er een physiologische minderwaarde van 2 % door het ongeval veroorzaakt, overblijft; dat zij echter aanvoert dat daaruit geen verminderde bekwaamheid tot werken spruit en dat hij dus geen recht heeft op vergoeding;

Aangezien blijkens de bestanddelen der zaak het blijvend letsel, door het ongeval veroorzaakt, dient beschreven als volgt : « Séquelles de plaie du pouce gauche avec fracture de la phalange et luxation ainsi que rupture du tendon : Cicatrice transversale de la face dorsale du pouce, au niveau de l'articulation 2; la flexion de la phalange n'est que d'un tiers; l'extension est impossible »;

Aangezien met inachtneming van het beroep van het slachtoffer (helper-electriker normaal bestemd om volle electriciersgast te worden), met zijn jeugdige ouderdom (19 jaar) en zijn normaal vermogen van aanpassing, niet aan te nemen is dat vermelde blijvende letsels zijn bekwaamheid om door loonarbeid te verdienen, op waardeerbare wijze kunnen beïnvloeden;

Aangezien de eis dus ongegrond voorkomt; dat echter niet kan beweerd worden dat hij tergend of roekeloos was;

BOEKBESPREKING

K. Zweigert. — *Europäische Zusammenarbeit im Rechtswesen. — Berichte und Vorschläge von R. David, A. Malmström, G. Van Hecke, B. C. H. Aubin.* — Verlag J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen, 1955, 78 p.

Door Konrad Zweigert werden de verschillende spreekbeurten, die gehouden werden op het congres der Gesellschaft für Rechtsvergleichung, dat te München in 1954 plaats had, in één bundel uitgegeven. Het thema van de besprekingen was de Europese samenwerking op het gebied van het recht en er werden in deze uitgave vier preadviezen gebundeld, respectievelijk van René David, Ake Malmström, Georges Van Hecke, Bernhard C. H. Aubin. In verband met het vele dat er thans geschreven wordt over de Europese eenmaking zijn deze preadviezen van uitzonderlijk belang. Het lijkt inderdaad geen twijfel dat de eenmaking van het recht een van de grote problemen is die gesteld zijn ten opzichte van Europa.

Prof. René David der Universiteit van Parijs handelde over de toekomst van de Europese rechtsordeningen en hij vraagt zich af of deze toekomst zal bestaan in eenmaking ofwel in harmonisering. Zeer realistisch geeft hij er zich rekenschap van dat de menigvuldige pogingen tot gedeeltelijke eenmaking desillusies gebracht hebben en dat het nagestreefd doel met de grootste moeilijkheden zal te kampen hebben. Zelfs daar waar positieve resultaten bereikt zijn geworden, zoals de akkoorden van Genève betreffende het uniforme wissel- en checkrecht, doen er zich menigvuldige moeilijkheden voor en werden door de nationale staten allerlei beperkingen aan de uiteindelijke unificatie toegebracht.

Zeer gevat doet de preadviseur opmerken dat het volstrekt nuttig zou zijn om de eenheid te bevorderen dat in een internationaal tijdschrift heel de jurisprudentie, zoals ze zich voordoet in de verschillende landen betreffende reeds geunificeerde gebieden, zoals het wisselrecht, zou worden gepubliceerd.

De eenmaking is echter niet het eerste doel dat moet worden nagestreefd. Van het allergrootste gewicht is de harmonisering van de verschillende rechten in de Europese landen. Zoals er een gemeen recht bestaat in de Verenigde Staten, niettegenstaande de verscheidenheid van de rechtsordeningen in elke staat afzonderlijk, en zoals er een Engelse Common Law bestaat in het Brits Commonwealth, naast de afzonderlijke wetgevingen in de Dominions, kan er ook een bewustzijn van eenheid voor het Europees recht aan de dag komen. De schrijver acht al de voorwaarden hiertoe voorhanden. De codificaties der 19e eeuw hebben dit wel zeer bemoeilijkt, doch deze codificaties beginnen verouderd te worden, de exegetische scholen zijn uit de mode geraakt en onder de drang van de sociologische, economische, zedelijke en politieke krachten, die de schepping van het recht beheersen, kan het bovennationaal karakter ervan voortreffelijk worden erkend. Zulks dient te geschieden zowel door de wetenschap als door de wetgeving.

Juristen zowel als politiciers kunnen de harmonie tussen de Europese rechten tot stand brengen van het ogenblik dat ze stellig aan het bestaan van deze eenheid geloven. Zij dienen geen afbreuk te doen aan hun nationaal recht, doch door dit nationaal recht tot Europees recht te komen. Wat nu de wetgever betreft kan er onmiddellijk reeds veel verwezenlijkt worden op allerlei gebied, vooral op dit van het inter-

nationaal privaatrecht, het internationaal burgerlijk procesrecht en ook op zekere gebieden van het strafrecht.

Na deze uitmuntende algemene uiteenzetting heeft dan Prof. Ake Malmström der Universiteit van Upsala de samenwerking uiteengezet in de skandinavische landen om te komen tot eenmaking van het recht. Er werden nergens meer positieve resultaten bereikt dan in deze landen. De auteur verdeelt deze samenwerking in vijf onderscheiden perioden en geeft telkens aan wat bereikt is kunnen worden. En dit is reeds zeer veel. Hij geeft dan de methode aan volgens dewelke deze eenmaking tot stand kwam: het samenstellen van bijzondere commissies voor speciale vraagstukken, het vormen van bestendige delegaties, dit alles met volledige eerbiediging van het nationaal recht voor elke staat. De ambities van de skandinavische juristen gaan echter nog verder en Prof. Vin ding Kruse heeft zelfs onlangs een project van gemeenschappelijk burgerlijk wetboek voor de skandinavische staten uitgegeven. De werkmethode van deze landen kan als na te volgen voorbeeld gesteld worden.

Prof. Georges Van Hecke der Universiteit van Leuven heeft dan een zeer zakelijke uiteenzetting verstrekt aangaande de pogingen die aangewend zijn geworden in de Benelux-landen om hetzelfde doel te bereiken. De geleerde schrijver publiceerde nog onlangs in het Rechtskundig Weekblad een merkwaardig artikel over hetzelfde onderwerp zodat wij thans hierop niet verder dienen in te gaan.

Eindelijk komt er in de bundel nog een vierde preadvies voor van Prof. Aubin der Universiteit van Lausanne, die de voorwaarden onderzoekt voor een Europese samenwerking op het gebied van het privaatrecht, waarbij hij ook vooral drukt op de idee van de harmonie van het recht en de noodzakelijkheid aantoonst eerst en vooral op het gebied van het internationaal privaatrecht en op dit van de wederzijdse rechtshulp tussen de staten de aandacht te vestigen. Hij legt er de nadruk op dat vooral het tot stand komen van een gemeenschappelijk gerechtshof een van de voorwaarden is voor de toekomstige eenmaking.

Het is gelukkig dat deze vier merkwaardige preadviezen thans samen gepubliceerd zijn geworden, zodat ze in ieders bereik vallen. Deze uitgave zal voorzeker veel bijdragen tot het tot stand komen van een Europees bewustzijn van hogere rechtsharmonie, doch het is tevens een voortreffelijke bijdrage tot de wetenschap van de hand van vier eminente geleerden.

René Victor.

BALIELEVEN

CONFERENTIE DER JONGE BALIE VAN HASSELT

Dr. Jur. Michiel Van de Kerkhove over
«Het Verschil tussen Persoonlijk en Zakelijk Recht»

Op dinsdag 20 december om 17 uur hield de Conferentie der Jonge Balie haar tweede algemene vergadering in de Gehoorzaal van het Gerechtshof te Hasselt.

De Voorzitter, Mr. Geyskens, heette de aanwezigen welkom en verleende onmiddellijk het woord aan Dr. Jur. Michiel Van de Kerkhove, Referendaris bij de Rechtbank van Koophandel van Ktrijk. Deze eminente spreker en jurist handelt in een glashelder betoog over de verschillende theorieën die er bestaan

over het onderscheid tussen Persoonlijk en Zakelijk Recht, bepaaldelijk dan als onderscheiden rubrieken in de vermogensrechten.

Vooraf onderlijnde hij welke de voorwaarden waren waaraan het criterium van onderscheid tussen Persoonlijk en Zakelijk recht diende te voldoen om nuttig te zijn in de besproken rechtsfiguren : dit delend criterium moest :

- 1) aangepast zijn aan de te bewerken stof;
- 2) het criterium mag niet in de twee rechtsfiguren aanwezig zijn;
- 3) het moet hanteerbaar, nuttig zijn;
- 4) het moet een vast, duidelijk en zo concreet mogelijk begrip zijn.

Hierna ontleedde hij de vijf bestaande theorieën :

1) *De klassieke leer* (Baudry-Lacantinerie en Colin et Capitant) die zegt dat Zakelijk Recht de macht is over een zaak, en Persoonlijk Recht de vordering tegen een persoon.

Het uitgangspunt is hetzelfde voor de twee (de gerechtigde) maar het eindpunt verschilt (zaak-persoon) alsook de relatie (macht hebben over- en een vordering tegen).

Spreeker oefende kritiek uit op deze leer die volgens hem zelfs met de toevoeging van de begrippen « absoluut recht » voor het zakelijk recht en « relatief recht » voor het persoonlijk recht niet altijd bruikbaar is.

2) *De heerschappij-Leer* (o.a. Savigny)

Zakelijk Recht is volgens deze leer subjectio rei (= heerschappij over een zaak) en Persoonlijk Recht is dan subjectio personae (heerschappij over een persoon). In deze leer zijn uitgangspunt en relatie dezelfde. Alleen verschilt het eindpunt (zaak-persoon). Ook deze theorie weerstond niet aan zijn kritiek.

3) *Jus-ad-rem-leer* (o.a. Demolombe en Laurent). Zakelijk Recht is — Jus in re (op).

Persoonlijk Recht is : Jus-ad-rem (ten aanzien van).

Uitgangspunt en eindpunt zijn hier dezelfde, maar de relatie verschilt. Hoewel deze leer, juist omdat zij een overwegend belang hecht aan het economisch motief, zeer aantrekkelijk is, is zij volgens spreker niet adequaat genoeg om alle rechtsverhoudingen te dekken.

Zo b.v. kan de verbintenis faciendi niet ondergebracht worden in de gezegde indeling omdat de arbeidsprestatie geen « zaak » is.

4) *De Zaaiplichtsleer* (o.a. Minet) : deze leer onderscheidt het Zakelijk Recht als zijnde het recht dat een plicht van de zaak meebrengt, en daartegenover het persoonlijk recht dat een plicht van de persoon meebrengt.

Dit is practisch de passieve zijde van de klassieke leer (plichtrecht) zodat deze leer aan dezelfde kritiek onderhevig is.

5) *De Leer van de Erkennende Onthouding of de Respectleer* (o.a. van Planiol).

Zakelijk Recht bestaat dan door de plicht van eenieder tegenover de gerechtigde.

Persoonlijk Recht bestaat dan door de plicht van één of meer bepaalde personen tegenover de gerechtigde.

De Leer sluit dus nauw aan met de passieve Zaaiplichtleer.

Nochtans meent spreker dat ook hierop enige kritiek kan uitgebracht worden.

Dr. Juris. Van de Kerkhove besluit zijn aandachtig beluisterd betoog met te zeggen dat al deze stelsels

iets goed in zich dragen maar dat geen enkel volledige bevrediging kan geven.

Oud-Stafhouder, Mr. Maris, is de tolk van de ganse vergadering om de spreker te feliciteren voor zijn klare en hoogstaande uiteenzetting.

TAALKUNDIGE KRONIJK

UITTREKSEL UIT DALSCHOT'S OPSTELWOORDENBOEK

—
Niet in de handel.
—

Aard : (nature ; Art ; nature).

Ep. Beminnelijke, verbeterde, eierzuchtige, vurige, liefelijke, moedige, vreemde, uitmuntende, sterke, vrolijke, edelmoedige, gelukkige, menselijke, intieme, jaloerse, onzekere, onvergetelijke, onverschillige, ondankbare, jonge, mannelijke, slechte, melancolieke, edele, open, koppige, stijfhoofdige, hartstochtelijke, bedorven, zuivere, rijke, oppervlakkige, veranderlijke, wraakzuchtige, gezellige, artistieke, bazige, oplopende, opvliegende, zachte, liefkozende, sluwe, vreesachtige, zwakke, rechtzinnige, verderfelijke, bedorven, goddelijke, broze, tere, ruwe, aandoenlijke, emotieve, schijnheilige, impulsieve, onbehouden, zorgeloze, verstandige, jonge, rechtschapen, trouwe, ziekelijke, lymphatische, levendige, woelige, onvaste, primitieve, evenwichtige, sympathieke, sanguinistische, bloedige, verdorven, ontuchtige, ware, zodanige, andere, duurzame, engelachtige, menselijke, flegmatieke.

Ww. Leren, kennen, verloochenen, veranderen, doorzien, bewaren, zich openbaren, buigen, verbeteren, volgen...

Vz. Traag van —. Goederen van die —. In de — liggen van. Naar de — : vruchten naar zijn — dragen. Uit de — slaan, staan. Uit de — (van nature) — uiteraard (gemeenz.). Van die aard zijn, dat... In of naar de aard der zaak. Dat heeft geen —. Een aardje naar zijn vaartje. Aard van een taal (génie).

Ss. Landaard, leeuwen-, tijgers-, wolven-.

Zie natuur, wezen, geaardheid inborst, karakter, temperament.

Aardberg : (bergen van aarde).

— van bagger op de kant van landerijen.

Aanhaling : (fouille) recht van delven, om aarde op een anders erf weg te halen ; voor de herstelling van dijken.

Aardvast : (oude rechtsterm). In de grond vastzittende of aan de grond bevestigd. Meestal gebruikt in de verbinding : aard- en nagelvast.

Aarde (terre ; Erde ; earth).

Ep. Alcalische, aangeslibde, alluviale, bebouwbare, bebouwde, tertiaire, bruikbare, (on)dankbare, gedrenkte, gebakken, uitgeteelde, doordrenkte, gebrande, gemengde, gekleurde, gesmolten, goede, slechte, gestampte, kleiachtige, lege, losse, magere, natte, ongeploegde, geperste, (on)gewijde, opgehoopte, poreuse, uitgegraven, ingestorte, opgespoten, vastgestampte, versteende, vaste, vette, uitgebaggerde, vochtige, voortreffelijke, woeste, zandachtige, (on)geploegde, weke, (on)vruchtbare, dorstige, verbande, gebarsten, doortrokken, gedregde, verharde, bezaaide, bevroren, welbereide, Engelse, Brusselse, Keulse, zwarte, rode, schrale, Siena-aarde.

Ww. bebouwen, gebruiken, drenken, branden, dreggen, uitbaggeren, persen, wijden, ophopen, uitgraven,

vaststampen, verdrinken, harden, bezaaien, vermengen, bakken, opspuiten.

Vz. **Ter aarde** vallen, bestellen, de ogen slaan.

Onder de — liggen.

Ss. Aluin-, kiezel-, klei-, pijp-, pot-, rood-, teel-, tuin-, volaarde.

-wasserij, -weg, -werk...

In verkorte vorm aard : aardakker, -appel, -bei, -bezie, -bol, -kloot, -muis, -noot, -schors, -spin, -worm, -plek.

Het heeft vrij wat (veel, weinig, heel wat) voeten in de aarde.

Aardewerk : (Poterie, faience ; Irdenes Geschirr ; earthenware).

Ep. Antiek, kunstig, breekbaar, beroemd, beschilderd, Chinees, Delfts, dun, dik, gevormd, gedraaid, middel-euws, speciaal, kunstvol, gekleurd gebrand, gewoon, geglaazuurd, gedroogd, modern, echt, plastisch, onecht, grof, huishoudelijk, industrieel, (on)verglaasd, kostbaar, doorschijnend, oud, oorspronkelijk, rond, ruw, sanitair, origineel, vreemd, uitheems, wit, binnenlands, buitenlands, scheikundig, gebakken, gevernist, artistiek, plaatelachtig...

Ww. Maken, bakken, schilderen, verglazen, kleuren, vernissen, drogen, vormen, verzamelen...

Ss. Aardewerfabriek, -schuit, -winkel.

Abalieneren : zie vervreemden.

Abandon : (abandon, Abandon, abandonment). Recht van abandon. Abandonstelsel.

Abandonneren : zie prijsgeven, verlaten.

Abandonnement : Het — van beschadigde goederen betekenen, toelaten. Abandonnementsrecht.

Abandonnevers : (akte van afstand).

Abattement (verbod van handel te drijven).

Abbau : (inkrimping van het getal ambtenaren, rijksdiensten).

Abderiet : (onnozelaar).

Abdicatie : (afstand van rechten of goederen).

Abdication juris : (afstand van een recht).

Aberratie, aberreren : zie afdwaling, afdwalen.

Abjectie : (daad, waardoor men zich zelf verlaagt).

Abjudicatie : (ontzegging van aanspraken door het gerecht).

Abjuratie : abjurieren zie afzwering.

Aboliëren : abolitie zie afschaffing.

Abolitionist : (voorstander der afschaffing van prostitutie, slavernij).

Abonné, abonnent : (abonné, Abonnent, subscriber).

Ep. Eventuele, betalende, trouwe, enz.

Ww. Abonné's hebben, zijn, inschrijven, noteren als —.

Abonnement : (abonnement : Abonnement : subscription to).

Ep. Duur, goedkoop, kosteloos, jaarlijks, maandelijks, wekelijks, speciaal, voorlopig.

Ww. Nemen (op, voor), beginnen, opzeggen, eindigen, onderbreken, verkrijgen, betalen, hernieuwen, opheffen, voortzetten.

Vz. Bij — : (par abon.). Op vertoon van zijn —.

Ss. Abonnementkaart, -voorwaarden, -sprijs, -sboekhouding, -boekje, -sconcert, -skaart, -sovereenkomst, -sregeling, -starief, -svoorstelling.

Eetmaal-, bad-, huis-, jaar-, kwartaal-, maand, post-, reis-, regerings-, school-, spoor-, telefoon-, tram-, verlof-, zaak-.

Abonneren : ('abonner à : abonneren : to subscribe for, to).

Alleen reflexief gebruik : Abonneer U op het « Rechtskundig Weekblad ».

(Niet : abonneer aan). Geabonneerd zijn op... Zich op een tijdschrift, een krant —.

Abordage : zie aanvaring.

Abortus provocatus : (kunstmatige vruchtafdrijving).

Abacadabra : (onbegrijpelijke taal, onzin).

Abrégé : zie uittreksel.

Abrogatie : zie intrekken, opheffing.

Abrupt : (afgebroken, onverwacht, onvoorbereid).

Absent(e)isme : (herhaalde afwezigheid).

Absolutie : zie vrijspraak.

Absolutio ab instantia : (voorlopige vrijspraak).

Absolutio ab plenaria : (volledige vrijspraak).

Absolutisme, absolutist : zie alleenheerschappij.

Absoluut : (onvoorwaardelijk, stellig).

Absorptie : (zie opslorping, te niet gaan).

TIJDSCHRIFTEN

Arbitrale Rechtspraak : December 1955.

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad : afl. 45-46, 24-31 - December 1955.

Mr. J. Bosschart-Meyerling, Een nieuwe ontwikkeling in het Engelse Recht ten aanzien van de erkenning van echtscheidingsvonnissen door vreemde rechters gewezen. — Mr. H. J. Marius Gerlings, Vernietiging van een vonnis dat er niet is.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4426 - 24 December 1955.

Mr. Drukker, Enkele fiscale consequenties van huurfinanciering van onroerend goed op erfpachtbasis (II, slot). — Mr. J. J. Beyerman, Een vergevingsgezinde weduwe en familieleden van een in 1629 te Rotterdam vermoorde brouwersknecht. — Prof. Mr. R. D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (VI).

Revue de l'administration : 12me livraison 1955.

Adoption. — Assistance publique et domicile de secours.

Recueils Dalloz et Sirey : 43e cahier - 24 décembre 1955.

François Luchaire, Les indigènes des territoires d'outre-mer. — Paul M. F. Durand, Le redevable des droits de stationnement des wagons dans les gares. — C. Heumann, La responsabilité du service d'hygiène scolaire pour non-transmission, aux familles des résultats des examens médicaux dans les écoles. — Jean L'Huillier, La résiliation unilatérale des contrats administratifs par l'Administration.

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"